

JURIDISKA FAKULTETEN
vid Lunds universitet

Katarina Rodell

Anmälan vid
företagskoncentrationer –
förhållandet mellan den svenska och EG-
rättsliga konkurrenslagstiftningen

Examensarbete
20 poäng

Handledare: Katarina Olsson

Ämnesområde: Konkurrensrätt

VT 2007

Innehåll

SAMMANFATTNING	1
FÖRKORTNINGAR	2
1 INLEDNING	3
1.1 Bakgrund	3
1.2 Syfte och frågeställning	5
1.3 Metod och material	6
1.4 Avgränsning	7
1.5 Disposition	7
1.6 Anmälningar i siffror	8
1.6.1 Enligt KL	8
1.6.2 Enligt Koncentrationsförordningen	8
2 NÅGOT OM BEGREPPSBILDNING	10
2.1 Begreppet företagskoncentration	10
2.1.1 Sammanslagning av tidigare självständiga företag	11
2.1.2 Förvärv av kontroll	11
2.1.2.1 Ensam kontroll	11
2.1.2.2 Gemensam kontroll	12
2.1.3 Självständigt gemensamma fungerande företag	13
2.2 Begreppet berörda företag	13
2.3 Begreppet omsättning	14
3 KONTROLLOMRÅDET	16
3.1 Koncentrationsförordningen	16
3.1.1 ”One-stop-shop” principen	16
3.1.2 Bakgrund och handläggning hos kommissionen	17
3.1.3 Gemenskapsdimension	18
3.2 Konkurrenslagen	20
3.2.1 Bakgrund och handläggning hos Konkurrensverket	20
3.2.2 Omsättningsgränser	21
3.2.3 Konkurrensverkets nya förslag på omsättningsgränser	23
4 HÄNSKJUTANDE AV FÖRETAGSKONCENTRATIONER	24
4.1 Förändringarna i koncentrationsförordning 139/2004	24

4.2	Vägledande principer	25
4.3	Från kommissionen till medlemsstater	27
4.3.1	Förutsättningar enligt artikel 9	27
4.3.2	Handläggande av hänskjutandet enligt artikel 9	29
4.3.3	Praktisk tillämpning av artikel 9	30
4.4	Från medlemsstaterna till kommissionen	31
4.4.1	Förutsättningar enligt artikel 22	31
4.4.2	Handläggande av hänskjutande enligt artikel 22	32
4.4.3	Praktisk tillämpning av artikel 22	33
4.5	På begäran av de anmälade parterna	34
4.5.1	Förutsättningar enligt artikel 4(4)	34
4.5.2	Handläggande av hänskjutande enligt artikel 4(4)	36
4.5.3	Förutsättningar enligt artikel 4(5)	37
4.5.4	Handläggning av hänskjutande enligt artikel 4(5)	38
4.5.5	Fördelar och nackdelar med att hänskjuta enligt artikel 4(5)	38
4.5.6	Praktisk tillämpning av artikel 4(4) och 4(5)	40
4.6	ECA principerna	41
5	PROBLEM MED ANMÄLNINGSPLIKTEN	43
5.1	Kontrollområdet i förordning 139/2004	43
5.2	Kontrollområdet i KL	45
5.3	National champions	47
5.4	Hänskjutande enligt artikel 9	48
5.5	Hänskjutande enligt artikel 22	49
5.6	Hänskjutande enligt artikel 4(4) och 4(5)	51
6	AVSLUTANDE KOMMENTARER	54
	BILAGA A	58
	BILAGA B	59
	KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING	60
	RÄTTSFALLSFÖRTECKNING	64

Sammanfattning

Vid förvärv, eller annan ändring av kontrollen i ett företag, kan koncentrationen bli anmälningspliktig till behörig myndighet enligt Konkurrenslagen (1993:20) eller koncentrationsförordningen 139/2004. För att avgöra om så är fallet beräknas den sammanlagda omsättningen i de berörda företagen. Koncentrationskontrollen i EU är konstruerad genom ett system med dubbla jurisdiktioner. Syftet med uppsatsen är delvis att utvärdera hur denna kompetensfördelning är uppbyggd. Kommissionen har exklusiv kompetens att bedöma koncentrationer som har gemenskapsdimension, det vill säga som når upp till vissa fastställda tröskelvärden för företagets omsättning. Om gemenskapsdimension föreligger, får koncentrationen som huvudregel inte prövas av ett medlemslands konkurrensmyndighet, den så kallade "one-stop-shop" principen gäller. Detta för att koncentrationer som har gränsöverskridande verkningar inte skall behöva prövas i flera länder, vilket är tänkt att spara företagen tid och pengar. EU:s koncentrationskontroll grundas även på subsidiaritetsprincipen, det vill säga att beslut skall tas så nära källan som möjligt. Koncentrationer som inte har gemenskapsdimension kan prövas av de nationella konkurrensmyndigheterna. För svenska företag innebär detta att anmälan skall skickas till Konkurrensverket om företagen kommer över tröskelvärdena för omsättningen enligt KL. Dessa värden ses nu över för att eventuellt sänkas. Systemet innebär att det finns en trestegsordning. Stora koncentrationer skall anmälas till kommissionen, mellanstora koncentrationer till Konkurrensverket medan små koncentrationer hamnar utanför kontrollen. Det finns dock ett undantag från "one-stop-shop" principen genom att ärenden under vissa förutsättningar kan hänskjutas från kommissionen till medlemsländerna och vice versa. Detta fungerar som ett korrigerande medel för de koncentrationer som har hamnat "fel" genom den första fördelningen baserad på omsättningen.

Systemet med omsättningsgränser och dubbla jurisdiktioner har varit utsatt för kritik och år 2004 kom därför den nya koncentrationsförordningen. I den valde kommissionen att utveckla systemet med hänskjutningar för att bättre få till en prövning i rätt instans. Den största nyheten, och även den största succén med den nya förordningen, är att företagen själva har fått rätt att begära att ett ärende skall hänskjutas. I uppsatsen diskuteras de problem som trots ändringarna fortfarande föreligger med den nuvarande kompetensfördelningen mellan de enskilda staterna och kommissionen. Slutsatsen är att dagens system leder till extra kostnader och rättsosäkerhet för företagen genom att omsättningsgränserna inte fördelar ärendena rätt och att det därför måste ske hänskjutanden. Företagen kan inte förlita sig på att hänskjutandena blir godkända då medlemsstaterna har en vetorätt. Som ett alternativt förslag till dagens system föreslås att det skall vara frivilligt för företagen om de vill anmäla en koncentration, som påverkar tre eller fler länder, till kommissionen eller till alla berörda medlemsstater.

Förkortningar

ECA	European Competition Authorities
EG	Europeiska Gemenskapen
Gamla koncentrationsförordningen	Rådets förordning (EG) nr 4064/89 av den 21 december 1989 om kontroll av företagskoncentrationer EGT nr L 257, 21.9.1990
KL	Konkurrenslagen (1993:20)
Kommissionen	Europeiska gemenskapens kommission
Koncentrationsförordningen	Rådets förordning (EG) nr 139/2004 av den 20 januari 2004 om kontroll av företagskoncentrationer EGT nr L 24, 29.1.2004
Konkurrensverket	Svenska konkurrensverket
Prop	Regeringens proposition
SOU	Statens offentliga utredningar

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Sammanslagningar av företag, eller ändringar av kontrollen i företag, är ett vanligt förekommande fenomen i dagens samhälle. Genom en koncentration kan företag stärka sin marknadsmakt på ett sätt som är negativt för konkurrensen på marknaden. Mot denna bakgrund har stater inrättat en kontroll av koncentrationer genom konkurrenslagstiftningar. Detta är ett inte helt okontroversiellt ämne och det har diskuterats om en alltför hård koncentrationskontroll kan hämma den industriella utvecklingen på hemmamarknaden och försämra det egna landets företags möjligheter att konkurrera internationellt. För att myndigheterna skall veta när en koncentration sker har ett flertal länder infört en anmälningsskyldighet vid koncentrationer som når upp till vissa gränsvärden.

Bestämmelser om kontroll av företagskoncentrationer, eller företagsförvärv, som kontrollen avsåg innan 1997 års ändring, infördes i den svenska konkurrenslagstiftningen genom 1982 års konkurrenslag.¹ Det fanns då inte någon skyldighet för berörda företag att anmäla förvärv, utan prövning initierades av Näringsfrihetsombudsmannen. Anmälningsskyldigheten kom istället med Konkurrenslagen (1993:20) och innebar ett avgränsat kontrollområde samt en generell anmälningsskyldighet med EG-rätten som förebild. I dagens KL bestäms vilka koncentrationer som skall anmälas genom fastställda tröskelvärden baserade på företagets omsättning. Reglerna har ändrats ett flertal gånger sedan den nuvarande lagens tillkomst och Konkurrensverket har nu kommit med ett förslag om att ändra dem igen.

Anmälningsskyldighet för svenska koncentrationer kan även föreligga enligt EG:s koncentrationsförordning nr 139/2004, vanligen kallad koncentrationsförordningen, om koncentrationen har *gemenskapsdimension*. Om detta föreligger, skall koncentrationen prövas enligt koncentrationsförordningen, istället för enligt KL. Reglerna infördes genom koncentrationsförordningen från år 1989² för att företag skulle ha jämbördiga villkor inom EU och för att undvika en försämring av konkurrensen. Jämbördiga villkor skulle innebära att ”*samma anmälningsskyldighet, förfarande och rättsliga normer skulle tillämpas på alla koncentrationer med väsentligt gränsöverskridande verkningar*”.³

Kommissionens kontroll görs i syfte att fastställa om koncentrationen är förenlig med den gemensamma marknaden. En koncentration som påtagligt

---

¹ L Göranson, Kontroll av koncentrationer ersätter förvärvskontroll, Konkurrens, nr 4 1998, s 4.

² Rådets förordningen nr 4064/89 om kontroll av företagskoncentrationer, EGT 1989 L 14/37.

³ Grönbok om översyn av rådets förordning (EEG) 4064/89, s 6.

hämmar den effektiva konkurrensen förklaras oförenlig med den gemensamma marknaden.⁴

Det har under åren uppstått svårigheter gällande koncentrationskontrollens utformning. Kontrollområdet i KL är omfattande och träffar ett stort antal koncentrationer som inte utgör ett hinder för konkurrensen. Vidare har det på grund av koncentrationsförordningens utformning uppstått olägenheter för företagen genom att de tvingats anmäla koncentrationer i ett flertal länder inom EU. Genom anmälan och påföljande kontroll i flera länder finns det risk för divergerande bedömning då medlemsländerna inte har helt lika lagstiftning på området. Anmälningar i flera länder kostar även mycket pengar både för det anmälade företaget och för de konkurrensmyndigheter, som skall behandla anmälningarna. Det kan även vara mycket tidskrävande att få koncentrationen godkänd från flera olika jurisdiktioner.⁵

Både Konkurrensverket och kommissionen har dock arbetat med olika förslag för att kontrollen bättre skall träffa de företag som utgör ett faktiskt problem och även att rätt instans skall bedöma koncentrationen. Konkurrensverket har för närvarande ett förslag på ändrade tröskelvärden som är ute på remiss tillsammans med ett förslag på en helt ny Konkurrenslag.⁶ Sedan den 1 maj 2004 finns det även en ny koncentrationsförordning. I grönboken⁷, som föregick ändringarna i koncentrationsförordningen, konstaterade kommissionen att försöket med att minska tröskelvärdena för att undvika dubbla anmälningar inte fungerade tillfredställande. Endast cirka 20 % av de förvärv som rör tre eller flera medlemsstater når upp till omsättningsgränsen på 5 miljarder euro och träffas därmed av kommissionens kontroll. En av huvudfrågorna för grönboken var hur man på ett enkelt och flexibelt sätt kunde fördela ärendena mellan kommissionen och medlemsstaterna i enlighet med subsidiaritetsprincipen.⁸

Reformen av koncentrationsförordningen skulle ligga i linje med syftet för kontrollen, nämligen behovet av att *säkerställa en effektiv, ändamålsenlig, rättvis och öppen kontroll av företagskoncentrationer på den lämpligaste nivån.*⁹ I enlighet med detta lade kommissionen fram ett förslag på hur man kunde förändra och förenkla reglerna för uppdelningen av behörigheten mellan kommissionen och de nationella konkurrensmyndigheterna avseende prövningen av koncentrationerna. Målet med förändringen var att minska antalet fall som idag måste anmälas i flera jurisdiktioner inom EU. Medlemsstaterna skall vara behöriga att hantera ärenden som framförallt har nationella eller lokala effekter, medan kommissionen skall hantera ärenden som har en gränsöverskridande verkan. Vidare skall parterna i en koncent-

---

⁴ Denna uppsats avser inte att behandla den materiella koncentrationskontrollen närmare. För mer information se t.ex. C Wetter, m.fl., Konkurrensrätt en handbok, s 665.

⁵ R Whish, Competition law, s 782.

⁶ SOU 2006:99 och Tröskelvärden för koncentrationsprövningar -bättre omsättningsgränser för anmälan av företagskoncentrationer.

⁷ Grönbok om översynen av rådets förordning (EEG) nr 4064/89.

⁸ Subsidiaritetsprincipen innebär att beslut skall fattas så nära källan som möjligt, se J Hettne, Subsidiaritetsprincipen -politisk granskning eller juridisk kontroll.

⁹ Grönbok om översyn av rådets förordning (EEG) nr 4064/89, s 8.

ration, redan innan anmälan har gjorts, kunna begära att deras koncentration prövas av en nationell konkurrensmyndighet eller av kommissionen, trots att tröskelvärdena egentligen ger vid handen att fallet inte skall prövas i den begärda instansen. Tanken är att prövningen skall göras av den myndighet som har bäst förutsättningar att bedöma koncentrationen.

Richard Whish, professor vid Kings College i London, framhåller att en av de stora frågorna för "the world of competition law", är att "*devise a sensible mechanism for investigating and adjudicating upon mergers having an international dimension in a way that minimises the administrative burden on business while at the same time ensuring that mergers do not escape scrutiny which could have detrimental effects upon competition*".¹⁰

1.2 Syfte och frågeställning

Behörigheten att pröva en koncentration bestäms av var någonstans koncentrationen är anmälningspliktig eller av att koncentrationen har hänskjutits dit. Uppsatsen har flera syften, vilket ett är att undersöka kompetensfördelningen mellan det svenska konkurrensverket och EU-kommissionen i frågan om behörighet att pröva företagskoncentrationer efter införandet av den nya koncentrationsförordningen år 2004. Detta för att samtidigt belysa den strukturindelning som koncentrationskontrollen i EU är uppbyggd kring. Svenska företag måste, när de planerar att genomgå ett förvärv eller ändring av kontroll, ta hänsyn till både EG-rättens regler på området och de svenska reglerna, då dessa samspelar inom koncentrationskontrollen. Uppsatsen kommer därför att behandla hur koncentrationer blir anmälningspliktiga antingen enligt den svenska konkurrenslagen (1993:20), eller enligt rådets förordning 139/2004.

Företagens globala verksamheter och expansion till olika marknader för med sig nya utmaningar vid internationella förvärv, inte minst ur ett konkurrensrättsligt perspektiv. Utmaningarna består bland annat i att företagen kan bli tvungna att anmäla förvärven i alla länder där parterna är verksamma, trots att landet kanske inte direkt påverkas av koncentrationen. Genom utökandet av möjligheten att hänskjuta ärenden hoppas kommissionen få en effektivare fördelning av ärenden mellan kommissionen och medlemsländerna och genom detta uppnå en effektivare koncentrationskontroll. Syftet med uppsatsen är därför även att särskilt behandla hur hänskjutande av ärenden mellan kommissionen och det enskilda medlemslandets konkurrensmyndigheter har förändrats genom EG:s nya koncentrationsförordning från år 2004.

Grundtanken med den gamla koncentrationsförordningen, när den blev tillämplig år 1990, var "one-stop-shop" principen. Det skulle finnas en ensam myndighet med exklusiv kompetens att bedöma koncentrationer som hade en gemenskapsdimension. Problemet var dock redan från början vad

---

¹⁰ R Whish, Competition law, s 782.

som skulle innefattas i kompetensen. Diskussioner har förts både angående tröskelvärdena och hur systemet kan göras effektivare. Genom den nya koncentrationsförordningen 139/2004 skedde det en del förändringar för att det skall ske en bättre fördelning av ärenden inom unionen. Frågan är dock om dessa förändringar har varit effektiva eller om kommissionen borde ges en större kompetens och om ärendena nu fördelas rätt i enlighet med "one-stop-shop" principen och subsidiaritetsprincipen. Uppsatsen kommer därför även att behandla problem med koncentrationskontrollens fördelning av ärenden, utifrån företagets perspektiv.

Frageställningarna som uppsatsen skall besvara är följande:

- Hur förhåller sig den svenska anmälningsplikten vid företagskoncentrationer till EG-rättens regler på området?
- Vilka möjligheter finns det att hänskjuta ärenden från kommissionen till medlemsstaterna och vice versa efter införandet av förordning 139/2004?
- Vilka problem kan det finnas med anmälningspliktens utformning?

1.3 Metod och material

Uppsatsen bygger på förordning 139/2004 och konkurrenslagen (1993:20). För att tolka förordningen har kommissionens tillkännagivanden beträffande tolkningen av vad begreppen koncentration, berörda företag och omsättning innebär använts. Dessa publicerades i anslutning till den tidigare koncentrationsförordningen nr 4064/89.¹¹ Tillkännagivandena genomgår för närvarande en översyn med anledning av den nya koncentrationsförordningen, men är fortfarande gällande. Tillkännagivandena föregriper dock inte de tolkningar domstolarna kan komma att göra och därför har även praxis från förstainstansrätten undersökts. Tillkännagivandena är dock till stor hjälp då domstolens praxis är begränsad. Vidare har även kommissionens beslutspraxis och doktrin använts.

Tidigare hade även Konkurrensverket givit ut allmänna råd om hur begreppen företagskoncentration, berörda företag och omsättning skulle tolkas. Dessa slutade dock vara tillämpliga den 2 maj 2006 och istället hänvisas till Europeiska kommissionens motsvarande vägledning, då dessa anses överensstämmande med Konkurrensverkets råd.¹² Det finns dock undantag då kommissionens tillkännagivande inte fullt ut är tillämpliga i förhållande till de svenska konkurrensreglerna. Ett exempel på detta är beräkningen av omsättningen.¹³ Vidare har förarbeten, praxis och doktrin använts för att tolka KL:s bestämmelser.

---

¹¹ Se Kommissionens tillkännagivande om begreppet koncentration enligt rådets förordning (EGG) nr 4064/89 om kontroll av företagskoncentrationer.

¹² KKVFS 2006:2 och http://www.kkv.se/t/NewsPage_1651.aspx, 19/2-07.

¹³ Konkurrensverkets hemsida, http://www.konkurrensverket.se/t/Page_292.aspx, 19/2-07.

För att se hur de nya reglerna om hänskjutande fungerar har beslutspraxis från kommissionen, rättspraxis från domstolarna och kommissionens tillkännagivande om hänskjutanden granskats. Tillkännagivandet utkom år 2005 och speglar den nya förordningen från år 2004. En sammanställning av de hänskjutanden som förekommit mellan den svenska konkurrensmyndigheten och kommissionen har erhållits av Christina Szatek vid Konkurrensverket.

1.4 Avgränsning

Arbetet är avgränsat till att endast behandla frågor gällande anmälan av en företagskoncentration och vem som är behörig att pröva koncentrationers giltighet. Den materiella prövningen av koncentrationer kommer dock inte att behandlas.

Uppsatsen behandlar problem med den nuvarande gränsindelningen för anmälningsplikt vid koncentrationskontrollen. Den kommer dock inte att närmare gå in på alternativa tröskelvärden för omsättningsgränserna då detta är en för stor fråga för att rymmas inom ramen för detta arbete. För diskussion huruvida de svenska omsättningsgränserna bör ändras hänvisas till Konkurrensverkets rapportserie 2006:3, *Tröskelvärden för koncentrationsprövningar – bättre omsättningsgränser för anmälan av företagskoncentrationer*. Vad gäller koncentrationsförordningens omsättningsgränser skall de ses över senast år 2009.¹⁴ Kommissionen gjorde en utredning av alternativa värden inför ändringarna av förordning 4064/89, men förslagen ledde dock inte till några förändringar.¹⁵

1.5 Disposition

Kapitel två behandlar vad en företagskoncentration innebär enligt KL och enligt koncentrationsförordningen. De båda regelverken är i stort sätt lika gällande detta begrepp och därför har en gemensam text skrivits om termen.¹⁶

I kapitel tre behandlas kontrollområdet för att träffas av anmälningsplikten när det är klart att en koncentration föreligger. Avsnittet är uppdelat i när koncentrationsförordningen blir tillämplig och när KL blir tillämplig.

Därefter behandlas i kapitel fyra när ett ärende kan hänskjutas mellan kommissionen och den nationella konkurrensmyndigheten och vice versa. För att belysa frågan om hur företagen har påverkats av förändringen inom detta område, har rättsfallsstatistik tagits upp angående anmälningar innan

---

¹⁴ Förordning 139/2004, artikel 1(4).

¹⁵ För vidare läsning se Grönbok om översyn av rådets förordning 4064/89.

¹⁶ Se prop. 1998/99:144 s 44 och L Gustafsson, m.fl., Svensk konkurrensrätt, s 140.

respektive efter ändringen av koncentrationsförordningen. Kapitlet behandlar även för- och nackdelar för företagen med att begära ett hänskjutande enligt artikel 4(5) koncentrationsförordningen.

Utifrån de tidigare kapitlen diskuteras i kapitel fem problem som kan finnas med dagens koncentrationskontroll. Om hänvisning saknas i kapitlet är det uppsatsförfattarens egen åsikt som framkommer.

Slutligen slutförs uppsatsen med avslutande kommentarer i kapitel sex. Då kommer uppsatsens slutsatser sammanfattas och det kommer även att ges förslag på en alternativ fördelning av koncentrationsärenden mellan kommissionen och medlemsstaterna.

1.6 Anmälningar i siffror

För att få en bättre bakgrundsförståelse till hur många ärenden som anmäls varje år kommer nedan en sammanställning av antalet anmälningar till Konkurrensverket och till kommissionen.

1.6.1 Enligt KL

Sedan koncentrationskontrollen infördes i Sverige år 1993, har 2003 stycken koncentrationer anmälts till Konkurrensverket fram till november år 2006.¹⁷ Av dessa har 64 stycken gått till särskild undersökning, medan resterande 1939 stycken direkt har lämnats utan åtgärd av Konkurrensverket.

Av de 64 fallen drogs åtta fall tillbaka av företagen själva när de fick veta att det skulle bli en särskild undersökning. Konkurrensverket har sedan tagit fem av fallen till tingsrätten och av dessa ogillades tre av rätten och två av fallen återkallades av parterna. Detta betyder att under de 14 år som koncentrationskontrollen har funnits i Sverige har Konkurrensverket aldrig vunnit ett mål gällande förbudandet av en koncentration.

Resterande 51 ärenden har lämnats utan åtgärd av Konkurrensverket, varav 15 efter åtaganden från företagen. Detta tyder på att anmälningsplikten är mycket vid och träffar företag som inte utgör ett hinder för konkurrensen på marknaden.

1.6.2 Enligt Koncentrationsförordningen

Mellan januari år 1990 och mars år 2007 har 3368 stycken koncentrationer anmälts till kommissionen.¹⁸ Av dessa anmälningar har företagen återkallat

---

¹⁷ Konkurrensverkets hemsida, http://www.kkv.se/t/Page_372.aspx, 14/5-07.

¹⁸ Sammanställning finns på kommissionens hemsida, <http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/statistics.pdf>, 14/5-07.

76 stycken i den första prövningen och i 52 fall har kommissionen kommit fram till att den inte var behörig att pröva koncentrationen. 163 ärenden har sedan gått vidare till en andra prövning. Av dessa har företagen dragit tillbaka 29 stycken när de fick vetskap om att det skulle ske en andra prövning. I cirka 150 fall har kommissionen krävt att företagen gjort åtaganden för att koncentrationen skulle godkännas. Av alla 3368 anmälningar var det endast 19 stycken som totalförbjöds. Av dessa har fem avsett nordiska företag och fyra har haft stark anknytning till Sverige.¹⁹

Antal anmälningar var få de första åren efter koncentrationskontrollens införande år 1990, men de senaste åren har de legat mellan 200 - 300 per år. År 2006 var det högsta antalet hittills med 356 stycken. Under 2007 års första tre månader har det redan anmälts 102 koncentrationer, vilket tyder på att det kommer bli många anmälningar även i år.

I.) NOTIFICATIONS

	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	00	01	02	03	04	05	06	Mar 07	Total
Number of notified cases	11	64	59	59	95	110	131	168	224	276	330	335	277	211	247	313	356	102	3368
Cases withdrawn - Phase 1	0	0	3	1	6	4	5	9	5	7	8	8	3	0	3	6	7	1	76
Cases withdrawn - Phase 2	0	0	0	1	0	0	1	0	4	5	5	4	1	0	2	3	2	0	28

Figur 1²⁰

¹⁹ Ulf Bernitz har lagt fram en utredning där han hävdar att de svenska företagen missgynnas av att de har en liten hemmamarknad och att den relevanta marknaden ofta har bedömts vara det egna landet och därför bedöms hårdare än större medlemsstater. Se Företagsförvärv inom EU: rättsliga problem för stora företag med liten hemmamarknad.

²⁰ Kommissionens sammanställning av antal hänskjutanden, <http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/statistics.pdf>, 20/5-07.

2 Något om begreppsbyggnad

2.1 Begreppet företagskoncentration

Begreppet företagskoncentration har motsvarande mening i KL som i koncentrationsförordningen och förklaras därför gemensamt i detta kapitel. Den 1 april 2000 anpassades KL:s regler om koncentrationskontroll till EG:s motsvarande regler om kontroll av företagskoncentrationer. Efter detta har en ny koncentrationsförordning antagits med verkan från den 1 maj 2004. KL:s regler ses nu igenom och SOU 2006:99 har föreslagit att KL skall anpassas till den nya förordningen.²¹ KL talade tidigare om förvärv istället för koncentration, men detta ändrades i och med förändringen av lagen år 2000. Företagskoncentration är ett vidare begrepp än företagsförvärv eftersom en företagskoncentration kan uppkomma utan att det sker någon äganderättsövergång.²² Reglerna om företagskoncentrationer är tillämpliga på alla branscher, men det finns dock delade meningar om KL:s tillämplighet på koncentrationer som rör massmedieföretag.²³

Med begreppet företagskoncentration avses enligt 34 § KL och artikel 3(1) i koncentrationsförordningen två sorters transaktioner. Det avgörande är om transaktionen medför en varaktig förändring av kontrollen och därmed av marknadsstrukturen.²⁴ En koncentration föreligger:

- när två eller flera tidigare självständiga företag eller del av företag slås samman, det vill säga företagssammanslagningar (fusioner).
- eller när en eller flera personer som redan har kontrollen över ett företag, får direkt eller indirekt kontroll över ytterligare ett företag eller del av företag.

En koncentration kan även föreligga, enligt 34 § 2 stycket KL och artikel 3(4) i koncentrationsförordningen:

- då ett självständigt gemensamma företag bildas (full function joint ventures).

För att avgöra om en transaktion utgör en koncentration, använder kommissionen kvalitativa regler genom att betona begreppet kontroll. Detta innebär

---

²¹ De skillnader som nu föreligger hänför sig främst till det materiella test som används för att avgöra om en koncentration skall förbjudas. Wetter skriver dock att i många avseenden kan dock vägledning hämtas från EG-rätten för tillämpning av KL:s regler. Detta står även i prop. 1998/99:144 s 44. Se även U Bernitz, Svensk och europisk marknadsrätt, konkurrensrätten och marknadsekonomins rättsliga grundvalar, s 179.

²² C Wetter, m.fl., Konkurrensrätt en handbok, s 652.

²³ C Wetter, m.fl. Konkurrensrätt en handbok, s 651.

²⁴ Rådets förordning 139/2004, s 20.

att koncentrationer kan förekomma i både faktisk och rättslig mening, eftersom kriterierna grundas på både faktiska och rättsliga förhållanden.²⁵

Nedan följer en översiktlig genomgång av vad som kan vara en företagskoncentration. Området är dock för stort för att ingående kunna behandlas i denna uppsats.

2.1.1 Sammanslagning av tidigare självständiga företag

Sammanslagning av tidigare självständiga företag regleras i artikel 3(1)(a) koncentrationsförordningen och i 34 § KL. Begreppet innebär att företagen bildar ett nytt företag och upphör att vara skilda juridiska personer. Det kan även innebära att ett företag går upp i ett annat och därmed förlorar sin ställning som juridisk person.²⁶ Vidare kan en koncentration uppkomma i faktiskt mening, trots att det inte föreligger en i rättslig mening. Detta genom att två eller fler företag avtalar om att etablera en gemensam och permanent ekonomisk ledning, utan att förlora sina ställningar som enskilda juridiska personer. Det tas även hänsyn till om det har förekommit resultatutjämning och om det finns solidariskt ansvar mellan företagen.²⁷ Det är dock få koncentrationer som går till på detta sätt. Förvärv av kontroll är vanligare.²⁸

2.1.2 Förvärv av kontroll

2.1.2.1 Ensam kontroll

Ensam kontroll förvärvas i rättslig mening normalt när ett företag förvärvar majoriteten av rösträttigheterna i ett företag. I detta sammanhang har det ingen betydelse om förvärvet avser 50 % plus en aktie eller om alla aktierna förvärvas. Det krävs dock vanligtvis att förvärvet medför att en majoritet av rösträttigheterna erhålls, annars anses man normalt inte ha fått kontroll över företaget.²⁹

Kontrollen kan även uppnås med en kvalificerad minoritet. Detta kan ske genom att kontroll erhålls genom att särskilda rättigheter kopplas till minoritetssinnehavet i form av till exempel preferensaktier, eller rätt att utse mer

---

²⁵ Kommissionens tillkännagivande om begreppet koncentration enligt rådets förordning 4064/89 om kontroll av företagskoncentrationer (hädanefter Kommissionens tillkännagivande om begreppet koncentration), punkt 5.

²⁶ Kommissionens tillkännagivande om begreppet koncentration, s 6 och L Gustafsson m.fl., Svensk konkurrensrätt, s 141.

²⁷ Enligt kommissionens tillkännagivande om begreppet koncentration kan detta eventuellt föreligga vid vissa partnerships, punkt 3.

²⁸ V Korah, An introductory guide to EC Competition Law and Practice, s 338.

²⁹ Kommissionens tillkännagivande om begreppet koncentration, punkt 13 och fallet IV/M.296, Crédit Lyonnais/BFG Bank.

än hälften av direktionens eller styrelsens ledamöter.³⁰ Vidare kan ensam kontroll innehas när en aktieägare är nästan helt säker på att få majoritet på grund av att det övriga aktieägandet är mycket spritt.³¹ Bedömning av om detta föreligger grundas på uppgifter om tidigare års närvaro vid bolagsstämman. Om en minoritetsägare får en stabil majoritet av avgivna röster vid bolagsstämman grundat på det antal aktieägare som deltar, anses det vara fråga om att utöva ensam kontroll över företaget.³²

Kontroll kan även föreligga på grund av avtalsmässiga bindningar, gemensamma företagsledningsfunktioner, reellt inflytande på företagsledningen eller finansiella bindningar. Det anses även föreligga en koncentration om det sker en övergång från gemensam till ensam kontroll, eftersom det bestämmande inflytandet som utövas ensamt är annorlunda än det bestämmande inflytande som utövas gemensamt.³³

2.1.2.2 Gemensam kontroll

Precis som vid ensam kontroll kan gemensam kontroll fastställas på grund av omständigheter av antingen rättslig eller faktisk natur. När aktieägarna (moderbolagen) måste komma överens om viktiga beslut angående det kontrollerade företaget (det gemensamma företaget) anses gemensam kontroll föreligga. Det krävs då att två eller fler företag eller personer, har möjlighet att utöva bestämmande inflytande över ett annat företag. Detta innebär att de har makten att blockera åtgärder med avgörande betydelse för ett företags affärsstrategi.³⁴ Kontroll kan även utövas genom möjligheten att hindra att strategiska beslut fattas, det vill säga att inneha vetorätt. Denna vetorätt måste avse strategiska beslut om det gemensamma företagets verksamhet och måste omfatta mer än den vetorätt som normalt beviljas minoritetsaktieägare för att skydda deras ekonomiska intressen såsom investerare i det gemensamma företaget.³⁵

Till skillnad från KL finns det ett undantag i artikel 3(5) i koncentrationsförordningen. Där anges tre särskilda fall då förvärv av en kontrollpost inte skall anses utgöra en koncentration (t.ex. förvärv av värdepapper). Detta har utelämnats i de svenska reglerna eftersom lagstiftningen annars skulle kompliceras och eftersom de ifrågakvarande transaktionerna ändå oftast inte utgör en koncentration då de inte är varaktiga.³⁶

---

³⁰ Kommissionens tillkännagivande om begreppet koncentration, s 5.

³¹ Se ärende IV/M.025, Arjomari/Wiggins Teape. I fallet ansåg kommissionen att minoritetsaktieägare hade ensam kontroll över bolaget trots att innehavet endast var 39 %. Detta p.g.a. att det övriga aktieinnehavet var mycket spritt.

³² Se IV/M.343-Société générale de Belgique/Générale de Banque.

³³ Kommissionens tillkännagivande om begreppet koncentration, s 6.

³⁴ Kommissionens tillkännagivande om begreppet koncentration, s 7.

³⁵

http://www.konkurrensverket.se/upload/Filer/Trycksaker/blanketter/anm_koncentrationer_allman_info.pdf, 29/3-07.

³⁶ Se prop. 1998/99:144, s 44.

2.1.3 Självständigt gemensamma fungerande företag

Gemensamma företag (även kallade joint ventures eller samriskföretag) innebär ofta att det finns ett mer eller mindre varaktigt samarbete mellan fristående företag i en särskild struktur, oftast inom ramen för ett gemensamt bolag.³⁷ En företagskoncentration föreligger, enligt artikel 3(4) i koncentrationsförordningen och i 34 § 2 stycket KL, om det bildas ett gemensamt företag som på varaktig basis fyller en autonom ekonomisk enhets samtliga funktioner, så kallad ”full function joint ventures”.

Med begreppet ”*självständigt fungerande*” menas att ett gemensamt företag måste vara verksamt på en marknad och fylla de funktioner som normalt fylls av företag som är verksamma på samma marknad. Detta betyder att det gemensamma företaget måste ha en ledning som är engagerad i skötseln av den löpande verksamheten samt ha tillgång till tillräckliga resurser. Vidare måste det bedriva sina affärsaktiviteter på varaktig basis inom det område som anges i avtalet om upprättande av det gemensamma företaget.³⁸ Ett gemensamt företag är inte självständigt fungerande om det endast tar över en viss funktion, till exempel forskning och utveckling inom moderbolagets affärsverksamhet, utan att få tillträde till marknaden.³⁹

Fördelen med att bilda ett gemensamt företag är att företagen kan sprida de ekonomiska riskerna som kan vara förknippade med en viss verksamhet, till exempel forsknings- och utvecklingsprojekt. Företagen vinner även på de stordriftsfördelar som sammanslagningen förhoppningsvis medför.⁴⁰

2.2 Begreppet berörda företag

Kontrollen av företagskoncentrationer begränsas till att endast gälla de företag vars omsättning hamnar inom fastställda tröskelvärden. Se kapitel 3 för vidare genomgång. Ett av rekvisiten för att kunna beräkna omsättningsgränserna är att det gäller de ”berörda företagens” omsättning. Begreppet berörda företag tolkas, som tidigare beskrivits, lika enligt koncentrationsförordningen och enligt KL. Detta sedan Konkurrensverket tog bort sina egna tolkningar i maj år 2006. Enligt kommissionens tillkännagivande⁴¹ av begreppet utgör ett berört företag de företag som direkt deltar i en fusion eller i ett förvärv av kontroll. När det gäller en fusion, är de berörda företagen de som slås samman. I de andra fallen är det

³⁷ C Wetter, m.fl., Konkurrensrätt en handbok, s 687.

³⁸ Se ärende IV/M.527 Thomson/Deutsche Aerospace, p 10. För svenskt exempel se dnr 675/2000 Folksam ömsesidig livförsäkring m.fl. (2000-09-13) punkt 10.

³⁹ Kommissionens tillkännagivande om begreppet självständigt fungerande gemensamma företag enligt rådets förordning (EEG) nr 4064/89 om kontroll av företagskoncentrationer, s 4.

⁴⁰ C Wetter, m.fl., Konkurrensrätt en handbok, s 687.

⁴¹ Kommissionens tillkännagivande om begreppet berörda företag enligt rådets förordning 4064/89 om kontroll av företagskoncentrationer, publicerat i EGT C 66 den 02.03 1998.

”förvärv av kontroll”, som bestämmer vilka som är de berörda företagen. Det kan finnas ett eller flera företag som blir förvärvade och likaledes flera som förvärvar. Vanligtvis är vart och ett av dessa företag ett berört företag i förordningens mening. När det gäller ensamma eller gemensamma förvärv av befintliga företag, eller delar av företag, betraktas dock inte säljaren som ett berört företag. Detta gäller dock inte om säljaren har kvar gemensam kontroll.⁴²

2.3 Begreppet omsättning

Även för begreppet omsättning har Konkurrensverket tagit bort sina rekommendationer om hur den skall räknas och hänvisar till kommissionens tolkning.⁴³ Verket skriver dock att man inte fullt ut kan använda kommissionens tillkännagivande när det gäller beräkning av omsättningen.⁴⁴ Huvudsyftet med reglerna om omsättningen är att mäta den ekonomiska styrkan hos de berörda företagen, oavsett inom vilket område omsättningen har uppstått och om dessa verksamhetsområden kommer att beröras av transaktionen.⁴⁵

Omsättningen skall omfatta de berörda företagens intäkter under föregående räkenskapsår från försäljning av varor och tjänster inom ramen för företagets ordinarie verksamhet.⁴⁶ Detta efter att det dragits av för försäljningsrabatter samt mervärdesskatt och andra skatter som direkt hänför sig till omsättningen.⁴⁷ Med ”försäljningsrabatter” menas alla former av rabatter som företag beviljar sina kunder under affärsförhandlingar och som har en direkt inverkan på försäljningsintäkterna.⁴⁸ Med begreppet ”skatter som direkt hänför sig till omsättningen” menas indirekt beskattning, till exempel skatter på alkoholhaltiga drycker.⁴⁹

Med företagets intäkter menas, enligt koncentrationsförordningen, de transaktioner som äger rum mellan företagsgruppen och tredje part. De intäkter som kan antas uppkomma inom en företagsgrupp räknas därför inte med.⁵⁰ Om man endast förvärvar del av ett företag skall endast den

---

⁴² Kommissionens tillkännagivande om begreppet berörda företag punkt 8.

⁴³ KKVFS 2006:3, Konkurrensverkets föreskrifter om anmälan enligt 37§ konkurrenslagen (1993:20) hänvisar till Konkurrensverkets anvisningar för att fylla i anmälan. Den i sin tur hänvisar till Kommissionens tillkännagivanden om beräkning av omsättning enligt rådets förordning 4064/89 om kontroll av företagskoncentrationer, publicerat i EGT C 66 den 02.03.1998, för närmare information.

⁴⁴ http://www.konkurrensverket.se/t/Page_292.aspx, 19/2-07.

⁴⁵ C J Cook, C S Kerse, EC merger control, s 109.

⁴⁶ Rådets förordning 139/2004, artikel 5.

⁴⁷ Kommissionens tillkännagivande om begreppet omsättning, se även <http://europa.eu/scadplus/leg/sv/lvb/l26046.htm>, 19/2-07.

⁴⁸ Kommissionens tillkännagivande om begreppet omsättning punkt 20.

⁴⁹ Kommissionens tillkännagivande om begreppet omsättning punkt 21.

⁵⁰ Kommissionens tillkännagivande om begreppet omsättning punkt 23.

omsättningen som härrör från de delar som är föremål för transaktionen tas med i beräkningen.⁵¹

---

⁵¹ Se Rådets förordning 139/2004 artikel 5(2).

3 Kontrollområdet

3.1 Koncentrationsförordningen

3.1.1 "One-stop-shop" principen

Koncentrationsförordning nr 139/2004 bygger på "one-stop-shop" principen, vilken innebär att en företagskoncentration med gemenskapsdimension skall prövas enligt EG:s koncentrationsförordning och en koncentration utan gemenskapsdimension kan, men behöver inte, prövas enligt nationella regler.⁵² Detta innebär att koncentrationsförordningen är exklusivt tillämplig och en medlemsstat får inte tillämpa sin nationella lagstiftning på koncentrationer med gemenskapsdimension.⁵³ Det finns dock ett undantag i artikel 21(4), vilket innebär att medlemsstaterna får vidta nödvändiga åtgärder för att skydda andra legitima intressen än konkurrensaspekten, om de är förenliga med gemenskapsrättens allmänna principer och övriga bestämmelser. Legitima intressen kan vara allmän säkerhet, mediernas mångfald och tillsynsregler.

Paragrafen har nyligen aktualiserats i fallet E.ON/Endesa.⁵⁴ Den tyska energioperatören E.ON lade ett bud på det liknande spanska företaget Endesa. Koncentrationen hade gemenskapsdimension och kommissionen kom fram till beslutet att lämna koncentrationen utan åtgärd. Den spanske energimyndigheten var dock inte nöjd med detta beslut utan ifrågasatte huruvida budet var förenligt med EG-rätten och ålade E.ON åtaganden för att godkänna förvärvet. Kommissionen meddelade Spanien hösten år 2006, att detta åläggande står i strid med artikel 21 i koncentrationsförordningen.⁵⁵ Då Spanien inte ändrat ståndpunkt har kommissionen anmält Spanien till EG-domstolen för brott mot artikel 21.⁵⁶ Anmälan ingavs i slutet av mars år 2007 och dom från EG-domstolen har inte hunnit komma under denna uppsats färdigställande. Kommissionen har vid ett antal tillfällen dragit andra medlemsstater inför EG-domstolen för liknande brott mot samma artikel.⁵⁷

Det finns likväl undantag från kompetensfördelningen grundad på gemenskapsdimension. I förordning nr 139/2004 finns det regler om när beslut gällande koncentrationer kan hänskjutas från kommissionen till medlemsstaterna och vice versa (se vidare kapitel 4).

---

⁵² Se Rådets förordning nr 139/2004 art 21(1) och C Wetter, m.fl., *Konkurrensrätt en handbok*, s 653 och L Gorton, *Rättsliga ramar för internationella affärer*, s 125.

⁵³ Se rådets förordning nr 139/2004 art 21(3), Prop. 1992/93 s 38ff.

⁵⁴ COMP/ M.4110.

⁵⁵ Kommissionens pressmeddelande den 25 augusti 2006 (MEMO/06/312), den 26 september 2006 (IP/06/1265) samt den 29 november 2006 (IP/06/1649).

⁵⁶ IP/07/427.

⁵⁷ Se t.ex. BSCH/Champalimaud, IV/M.1724 där kommissionen begärde att Portugal skulle dra tillbaka sitt beslut i avvaktan på kommissionens utredning.

Endast kommissionen och EG:s domstolar får tillämpa EG:s koncentrationsförordning.⁵⁸ Denna ordning finns för att företag funnit det olämpligt och tyngande att behöva anmäla samma koncentration i flera länder inom EU. Länderna kan dessutom ha olika lagstiftning, vilket leder till en ökad risk för olika bedömningar.⁵⁹ Förutom denna princip finns det inga formella krav på konvergens mellan den nationella rätten och EG-rätten.⁶⁰ I den nya koncentrationsförordningen antogs även subsidiaritetsprincipen, det vill säga koncentrationen skall prövas av den rättsliga myndighet som är närmast källan och därigenom bäst lämpad. Genom detta vill man undvika att samma koncentration anmäls till flera konkurrensmyndigheter inom EU.

3.1.2 Bakgrund och handläggning hos kommissionen

Kommissionens prövning sker i två steg. Först skall koncentrationen, enligt artikel 4(1) i förordning 139/2004, anmälas till kommissionen innan den genomförs, men efter ingående av avtal, tillkännagivande av det offentliga budet, eller förvärv av en kontrollerande andel. Anmälan kan även göras innan ett bindande avtal har ingåtts, eller ett offentligt bud har tillkännagivits. Detta om de berörda företagen kan visa att de har en ärlig avsikt att ingå ett avtal eller lägga ett bud, vilket skulle leda till en koncentration med gemenskapsdimension.⁶¹ Förfarandet är en förändring från den tidigare koncentrationsförordningen där anmälan var tvungen att ske en vecka efter att avtalet ingåtts. Ändringen gjordes som ett led i kommissionens försök att förenkla kontrollen vid företagskoncentrationer.⁶² Den praktiska användningen av denna möjlighet kan dock ifrågasättas då det kan bli en krock mellan reglerna i artikel 4(3), och företagets intresse av att inte avslöja koncentrationsplanerna innan det finns ett avtal. Artikel 4(3) säger att om en koncentration har gemenskapdimension och anmäls till kommissionen, skall kommissionen offentliggöra att anmälan skett och genom detta företagets namn och en del andra faktorer runt koncentrationen. Detta vill företagen ofta inte göra innan de vet att affären kommer bli av. Förfarandet gäller även enligt den svenska konkurrenslagen. Det finns dock i den svenska lagstiftningen ett absolut sekretesskydd gällande rådgivning inför en koncentration vid förhandskontakt.⁶³

I den nya koncentrationsförordningen har regeln att en koncentration skall vara anmäld senast en vecka efter att avtal ingåtts tagits bort. Detta ses i doktrin som en välkommen förändring, då regeln inte hade någon

---

⁵⁸ Se rådets förordning nr 139/2004 art 21(2).

⁵⁹ U Bernitz, Svensk och Europeisk marknadsrätt, s 177, se även U Bernitz, Företagsförvärv inom EU- rättsliga problem för stora företag med lite hemmamarknad, s 16.

⁶⁰ Jfr artikel 3 i förordning nr 1/2003.

⁶¹ Se rådets förordning nr 139/2004, artikel 4(1) 2 stycket.

⁶² I Van Bael, J-F Bellis, Competition law of the European community, s 736.

⁶³ Se prop. 1998/99:144, s 81 och 8 kap 4 § 2 st SekrL.

funktion.⁶⁴ Som tidigare skrivits är det en fördel för företagen att anmäla koncentrationen så snart som möjligt, för att snabbt få ett uttalande från kommissionen. Detta för att inte koncentrationen skall fördröjas längre än nödvändigt, då tidsfaktorn är en mycket viktig del i en affärstransaktion. Koncentrationen kan inte genomföras innan ett godkännande har erhållits och ju längre det dröjer desto mer kostar det för företagen.

När anmälan har inkommit utlöses en så kallad ”stand still period” under en månad. Under den tiden skall kommissionen besluta om den skall gå vidare med en fördjupad undersökning av koncentrationen eller om den skall godkänna den. Kommissionen skall gå vidare till en fördjupad undersökning, en ”fas två undersökning”, om den finner att det föreligger allvarlig osäkerhet beträffande om koncentrationen är förenlig med den gemensamma marknaden. Om kommissionen finner att det inte finns några hinder för koncentrationen fattar den ett beslut om att den anmälda koncentrationen skall godkännas (non-opposition). Om kommissionen fattar beslut om att koncentrationen inte skall godkännas, utan böter eller viten döms ut, kan beslutet överklagas till förstainstansrätten och sedan vidare till EG-domstolen.⁶⁵ Detta skiljer sig mot det nationella svenska systemet där Konkurrensverket inte själv kan besluta om att inte godkänna en koncentration utan måste anmäla den till Stockholms tingsrätt för beslut.⁶⁶

3.1.3 Gemenskapsdimension

Om företagskoncentrationen har gemenskapsdimension skall den, som tidigare nämnts, anmälas till EU-kommissionen. Vad som menas med gemenskapsdimension förklaras i artikel 1(2) i förordning nr 139/2004. Den föreligger om:

- den totala omsättningen i världen för alla de berörda företagen (beräknat på koncernbasis) sammantaget överstiger 5 miljarder euro och
- omsättningen inom EU för vart och ett av minst två inbegripna företag överstiger 250 miljoner euro.⁶⁷

För att inte träffa företagsförvärv som endast rör ett medlemsland gäller att EU:s kontrollsystem inte skall tillämpas om mer än två tredjedelar av de inblandade företagens gemensamma omsättning endast härrör från ett medlemsland. Regeln fastställdes i ett fall där företaget Gas Natural lade ett bud på det spanska företaget Endesa. Gas Natural anmälde koncentrationen till den spanska konkurrensmyndigheten medan Endesa ville att koncentrationen skulle prövas av kommissionen. Kommissionen bedömde dock att det inte förelåg en gemenskapsdimension då båda företagen under föregående räkenskapsår hade haft minst 75 % av sin omsättning i Spanien.

---

⁶⁴ C J Cook, C S Kerse, EC merger control, s 141.

⁶⁵ Se rådets förordning nr 139/2004, artikel 14-16.

⁶⁶ L Gorton, Rättsliga ramar för internationella affärer, s 125.

⁶⁷ Se bilaga A för översiktsbild.

Endesa överklagade till förstainstansrätten som fastställde kommissionens beslut.⁶⁸

Denna regel har varit ifrågasatt och kommissionen har meddelat att den skulle vilja ta bort bestämmelsen. Det finns dock ett stort motstånd mot detta i ett flertal medlemsländer då dessa inte önskar ge vidare makt till kommissionen på bekostnad av de nationella konkurrensmyndigheterna. Regeln är enligt vissa länder ett uttryck för deras självständighet i förhållande till EG-rätten.⁶⁹ Anledningen till att kommissionen vill ta bort regeln är att den är rädd för att bestämmelsen kan leda till motstridiga bedömningar av en koncentration mellan medlemsstaterna och kommissionen. Kommissionen hävdar att medlemsländerna stödjer nationella företag, så kallade "national champions".⁷⁰ Detta för att de nationella företagen skall klara sig bättre i den internationella konkurrensen.

Enligt Ulf Bernitz är tröskelvärdena högt satta, men man bör enligt honom observera att beräkningen sker utifrån den världsvida omsättningen inom berörda koncerner. Även ett ganska måttligt företagsförvärv kan vara anmälningspliktigt om berörda företag är storkoncerner.⁷¹

Även om de ovannämnda tröskelvärdena inte uppnås kan det ändå föreligga en gemenskapsdimension enligt artikel 1(3) koncentrationsförordningen om:

- den sammanlagda omsättningen i hela världen för samtliga berörda företag överstiger 2,5 miljarder euro och
- den sammanlagda omsättningen för samtliga berörda företag i var och en av åtminstone tre medlemsstater överstiger 100 miljoner euro och
- den totala omsättningen för vart och ett av åtminstone två av de berörda företagen överstiger 25 miljoner euro i var och en av åtminstone tre medlemsstater och
- den sammanlagda omsättningen inom EU för vart och ett av åtminstone två av de berörda företagen överstiger 100 miljoner euro.

Samma regel gäller här att koncentrationen inte har gemenskapsdimension om vart och ett av de berörda företagen uppnår mer än två tredjedelar av sin sammanlagda omsättning inom EU i en och samma medlemsstat.⁷²

---

⁶⁸ Gas Natural/Endesa beslut 15 nov 2005 (IP/05/1425) och mål T-417/05 Endesa SA mot kommissionen.

⁶⁹ A Scott, Last rites for the two-thirds rule in EC merger control, *Journal of Business law*, s 619-630, 2006.

⁷⁰ Se t.ex. Y Akbar, G Suder, The new EU merger regulation: Implications for EU-U.S. merger strategies, *Thunderbird International Business review*, s 672 och U Bernitz, Svensk och europeisk marknadsrätt- konkurrensrätten och marknadsekonomin rättsliga grundvalar, s 175.

⁷¹ U Bernitz, Svensk och europeisk marknadsrätt- konkurrensrätten och marknadsekonomin rättsliga grundvalar, s 180.

⁷² Se Rådets förordning (EG) nr 139/2004, artikel 1(3).

3.2 Konkurrenslagen

3.2.1 Bakgrund och handläggning hos Konkurrensverket

En anmälan av en företagskoncentration skall inkomma till Konkurrensverket enligt 37 § KL om omsättningsgränserna är uppfyllda (se nedan 4.2.2.). Vid en sammanslagning skall anmälan enligt 37 a § KL göras av de företag som slås samman. I övriga fall skall anmälan göras av den eller dem som förvärvar kontroll över ett företag eller en del av ett företag. Till skillnad från kommissionen har Konkurrensverket inte någon särskild tidpunkt då anmälan skall ha inkommit. Ett förbud eller åläggande från Konkurrensverket får dock inte meddelas senare än två år efter det att företagskoncentrationen uppkommit. Det har inte ansetts finnas ett behov av en särskild tidpunkt i Sverige, då företagen får ett incitament att vilja anmäla tidigt genom att det kan uppstå ökade kostnader och risker om de väntar för länge. Det ligger därför i deras eget intresse att anmäla koncentrationen i tid, för att de inte i ett senare skede skall tvingas till åtaganden som kan vara kostsamma. Om parterna skulle underlåta att anmäla en koncentration kan Konkurrensverket, enligt 58 § KL, förelägga parterna vid vite att fullgöra anmälningsplikten. Vidare kan även tingsrätten, på talan av Konkurrensverket, utfärda ett interimistiskt förbud mot att parterna fullföljer koncentrationen.⁷³

Syftet med anmälningsplikten är att det förvärvande företaget inte skall kunna överraska Konkurrensverket genom att integrera det nya förvärvet i företaget på ett så sätt, att det skulle vara svårt för Konkurrensverket att förbjuda förvärvet. Detta eftersom KL inte ger Konkurrensverket någon rätt att bryta upp befintliga företagskoncentrationer, på grund av de rättsliga och praktiska svårigheterna som är förenade med ett sådant handlande.⁷⁴ Anmälningsplikten är därmed tänkt att minska risken för att skadliga koncentrationer inte prövas mot KLs bestämmelser.⁷⁵

När anmälan väl har kommit in har Konkurrensverket 25 arbetsdagar på sig att meddela om det avser att inleda en särskild undersökning eller om koncentrationen lämnas utan åtgärd. I förarbetena till KL⁷⁶ kan det utläsas att det ansågs bra att ha ett system med fasta och korta tidsfrister för prövningen av koncentrationerna (då benämnda förvärven). Detta för att inte skapa en alltför lång osäkerhet hos företagen angående om förvärvet skulle bli godkänt eller inte. För att uppnå en objektiv utgångspunkt för när första tidsfristen börjar löpa, ansåg propositionen att det borde finnas en skyldighet att anmäla de förvärv till Konkurrensverket som kan bli föremål för ett ingripande enligt lagen. I och med anmälan till Konkurrensverket utlöses en tidsfrist, så kallad ”stand still period”, inom vilken verket kan agera för att

---

⁷³ 41 § KL.

⁷⁴ Prop. 1992/93:56 s 45.

⁷⁵ Prop. 1992/93:56, s 49.

⁷⁶ Prop. 1992/93:56, s 49.

stoppa koncentrationen. Under denna period får parterna och andra medverkande i koncentrationen inte vidta några åtgärder för att fullfölja koncentrationen. När tiden har löpt ut har inte Konkurrensverket längre någon möjlighet att stoppa förvärvet. Genom att tidsfristen räknas från anmälningdagen (om anmälan är komplett) bidrar anmälningsplikten till en ökad rättssäkerhet för företagen.⁷⁷

Om konkurrensverket beslutar om särskild prövning har verket tre månader på sig att fatta ett beslut om att väcka talan vid Stockholms tingsrätt, om ett ingripande mot koncentrationen. Konkurrensverket kan, till skillnad från kommissionen, inte fatta ett eget beslut om att inte godkänna koncentrationen, utan domstolen måste fatta det beslutet. Tingsrätten kan förlänga de tre månaderna om parterna går med på det, eller om det finns synnerliga skäl. Tingsrätten har sedan i sin tur sex månader på sig att avkunna dom och sedan kan beslutet överklagas till Marknadsdomstolen.⁷⁸

Konkurrensverket har velat göra det enklare för företagen att anmäla koncentrationer och har därför förenklat de blanketter som skall fyllas i vid en anmälan. Numera är det även möjligt att skicka in dem elektroniskt. Verket har även tagit bort en del tidigare krav, men samtidigt utökat anmälan till att företagen även måste uppge respektive parts uppskattade marknadsandel på den marknad som påverkas av koncentrationen. Detta för att prövningen hos Konkurrensverket skall gå snabbare.⁷⁹

3.2.2 Omsättningsgränser

Enligt motiven till KL skall kontroll av företagskoncentrationer ses som en undantagsåtgärd. Bara större koncentrationer bör kunna bli föremål för prövning.⁸⁰ Detta för att träffa de koncentrationer som kan medföra negativa effekter för konkurrenssituationen på marknaden och i samhällsekonomin och inte lägga resurser på koncentrationer som inte gör någon påverkan. För att avgöra detta tillämpas tröskelvärden baserade på företagets omsättning.

Enligt 37 § KL är en företagskoncentration anmälningspliktig om:

- de berörda företagen tillsammans haft en omsättning under föregående räkenskapsår som överstiger fyra miljarder kronor (cirka 425 miljoner euro⁸¹) och
- minst två av företagen var för sig har haft en omsättning i Sverige under föregående räkenskapsår som överstiger 100 miljoner kronor (cirka 11 miljoner euro).

---

⁷⁷ C Wetter, m.fl., Konkurrensrätt en handbok, s 654.

⁷⁸ Se 39 § KL och 42 § KL.

⁷⁹ Intervju med Karin Lunning på Konkurrensverkets rättssekretariat, http://www.kkv.se/t/NewsPage_1651.aspx, 15/4-07.

⁸⁰ Se prop 1992/93:56, s 40.

⁸¹ Detta vid en kurs den 12 maj 2007 på 1 svensk krona lika med 0,11 euro, Forex hemsida, <http://www.forex.se/>.

Om det är påkallat av särskilda skäl får Konkurrensverket, trots att kravet på 100 miljoner för vart och ett av minst två av de berörda företagen inte är uppfyllt, ålägga en part i en företagskoncentration att anmäla koncentrationen om de berörda företagen tillsammans haft en omsättning under föregående räkenskapsår som överstiger fyra miljarder kronor.

Ett sådant åläggande kan vara aktuellt när ett redan starkt företag undan för undan köper upp mindre konkurrenter, så kallade successiva förvärv, eller när ett starkt företag på en koncentrerad marknad köper upp nyetablerade konkurrenter för att hindra dessa från att konkurrera med förvärvaren.⁸² Av förarbetena kan man dock utläsa att det sällan finns något allmänt intresse av att ålägga en part att anmäla ett förvärv där det förvärvade företagets omsättning inte uppgår till mer än 25-30 miljoner kronor.⁸³

Undantaget för anmälningsplikt om det finns särskilda skäl infördes med lagändringen år 1997. Flera remissinstanser ville att undantagskaraktären angående anmälningskravet för företag med en omsättning under 100 miljoner skulle markeras tydligt, genom att lägga till synnerliga skäl. Detta höll inte regeringen med om då en för snävt utformad regel skulle leda till att konkurrenslagens skyddsintresse åsidosattes. Regeringen tyckte det räckte att framhålla att anmälningsskyldigheten under den aktuella gränsen har en särskild undantagskaraktär. Det skall vara tillräckligt att det föreligger en indikation av en viss styrka, som talar för att det föreligger särskilda skäl.⁸⁴

Omsättningsgränserna har tidigare justerats vid två tillfällen. År 1997 infördes den nedre omsättningsgränsen på 100 miljoner kronor i Sverige för det förvärvade bolaget. Innan gällde att alla koncentrationer som uppfyllde kravet på en global omsättning över fyra miljarder kronor skulle anmälas, förutsatt att företaget hade verksamhet i Sverige. År 2000 infördes det nu gällande kravet på att minst två berörda företag skall omsätta mer än 100 miljoner kronor i Sverige.

En part eller andra medverkande i en företagskoncentration kan, enligt 37 § andra stycket KL, frivilligt anmäla koncentrationen, om de berörda företagen tillsammans haft en omsättning under föregående räkenskapsår som överstiger fyra miljarder kronor.

---

⁸² Prop. 1996/97:82, s 10f.

⁸³ Prop. 1996/97:82, s 16.

⁸⁴ Prop. 1996/97:82, s 12.

3.2.3 Konkurrensverkets nya förslag på omsättningsgränser

Konkurrensverket kom i oktober år 2006 med en rapport⁸⁵ där det föreslår ändrade omsättningsgränser. Enligt rapporten medför de nuvarande reglerna att ett stort antal oproblematiske koncentrationer anmäls till Konkurrensverket. Verket har gått igenom cirka 200 stycken anmälningar, som gjordes mellan åren 2003 och 2005, och av dessa godkändes 97 % redan i den första utredningsfasen. Dessa anmälningar medför administrativa kostnader och en fördröjning av koncentrationernas genomförande. Genom att ändra omsättningsgränserna, så att färre oproblematiske koncentrationer blir anmälda, skulle det enligt Konkurrensverket medföra en förbättring för samhället. De ändrade gränserna får dock inte innebära att problematiske koncentrationer undgår prövning. Det blir en balansgång med att sätta gränsen så att koncentrationer som kan utgöra ett hinder prövas, medan koncentrationer som inte utgör ett hinder undgår prövning.⁸⁶

Konkurrensverket föreslår en ändring till att en koncentration skall vara anmälningspliktig om de berörda företagen tillsammans har en omsättning i Sverige under föregående räkenskapsår som överstiger *en miljard* kronor och minst två av de berörda företagen har en omsättning i Sverige under föregående räkenskapsår som överstiger *200 miljoner* kronor för vart och ett av företagen. Förändringen ligger i att verket vill sänka gränsen i första stycket i 37 § KL från fyra miljarder kronor till en miljard kronor och lägga till att detta skall gälla omsättningen i Sverige. Vidare vill Konkurrensverket höja gränsen i andra stycket i 37 § KL från 100 miljoner till 200 miljoner.⁸⁷

Konkurrensverket skall dock som tidigare kunna ålägga en part att anmäla en företagskoncentration när det är påkallat av särskilda skäl. Dock krävs det att företagen tillsammans har en omsättning i Sverige under föregående räkenskapsår som överstiger en miljard kronor.⁸⁸ Precis som förut skall företagen likväl ha rätt att självmant anmäla koncentrationen om företagens sammanlagda omsättning i Sverige under föregående räkenskapsår överstiger en miljard kronor.⁸⁹

---

⁸⁵ Konkurrensverkets rapportserie: 2006:3, Tröskelvärden för koncentrationsprövningar - Bättre omsättningsgränser för anmälan av företagskoncentrationer (hädanefter kallad Konkurrensverkets rapportserie 2006:3).

⁸⁶ Konkurrensverkets rapportserie: 2006:3, s 7.

⁸⁷ Konkurrensverkets rapportserie: 2006:3, s 13.

⁸⁸ Konkurrensverkets rapportserie: 2006:3, s 14.

⁸⁹ Konkurrensverkets rapportserie: 2006:3, s 14.

4 Hänskjutande av företagskoncentrationer

4.1 Förändringarna i koncentrationsförordning 139/2004

Den nya koncentrationsförordningen har inneburit att möjligheterna för att hänskjuta ett ärende har utökats. Tidigare bestämdes vilken myndighet som skulle pröva koncentrationen av omsättningen och ”typ 3+” (det vill säga att kommissionen var behörig att pröva ett ärende trots att det inte hade gemenskapsdimension när minst tre av medlemsstaterna begärde att en koncentration skulle hänskjutas).

Nu har det även införts:

- En förenkling av kriterierna för hänskjutande.
- Företagen kan själva begära att ett ärende skall hänskjutas *innan* en anmälan har skett enligt de nya artiklarna 4(4) och 4(5).
- Kommissionen har fått en formell initiativrätt att uppmana medlemsstaterna att hänskjuta enligt artikel 22 eller artikel 9.

I den nya förordningen har förfarandet enligt artikel 9 förenklats genom att särskilja begäran om hänskjutande från det gamla kravet på styrkandet av ett hot om att en dominerande ställning skapas eller förstärkas inom en medlemsstat (artikel 9(2)(a)). Genom en sådan förändring skulle det, enligt kommissionen, bli lättare att snabbare hänskjuta ärenden vilkas verkningar inte sträcker sig utanför nationsgränserna och därigenom påskynda förfarandet.

Att en förfrågan om hänskjutande kan ske redan innan en anmälan om en koncentration har inkommit är en stor nyhet och är en kompromiss mellan att skapa en tredje gren av jurisdiktion för kommissionen, baserad på antal nationella anmälningar som behövs för en koncentration, eller att ha kvar situationen som den var. Ändringarna genomfördes som ett svar på den kritik som fanns från företagen att systemet innebar stora kostnader, osäkerhet och förseningar för dem.⁹⁰ Kommissionen hade dock önskat att det i den nya förordningen skulle finnas en bestämmelse som gav dem rätt att pröva alla koncentrationer som påverkade tre eller fler medlemsstater, oavsett storleken på koncentrationerna. Detta gick dock inte igenom i den nya förordningen på grund av ett stort motstånd från marknads aktörer.⁹¹

Genom den nya förordningen ses inte längre hänskjutande som något som skall användas endast vid exceptionella omständigheter, utan det skall fun-

⁹⁰ C J Cook, C S Kerse, EC Merger Control, s 327.

⁹¹ För svar till kommissionen angående grönboken se <http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/review/comments.html>, 10/4-07.

gera som ett justeringsinstrument för att fördela koncentrationsprövningen dit den bäst kan bli genomförd.⁹²

En sammanställning över hänskjutanden från kommissionens hemsida visar tydligt att antal hänskjutanden har ökat kraftigt sedan lagändringen år 2004.⁹³ Från att ha legat runt 5-10 stycken per år de senaste 13 åren, har det de senaste två åren handlat om mellan 50-60 stycken anmälningar. Detta måste dock ställas mot det totala antalet anmälningar som har skett under perioden. Antalet anmälningar ökade varje år mellan år 1990 till 2001 för att sedan minska tre år på rad. Sedan år 2005 har det dock varit som tidigare år, det vill säga mellan 250-350 anmälningar per år.

4.2 Vägledande principer

Kommissionen skriver i sitt tillkännagivande angående hänskjutande av koncentrationsärenden, att det finns fyra faktorer att ta hänsyn till vid beslut om hänskjutande. Först skall mekanismen för hänskjutande överrensstämma med *subsidiaritetsprincipen* i EG-fördraget.⁹⁴ Därför bör man vid hänskjutande av ärenden ta hänsyn till alla aspekter av den principen. Vidare bör man ta hänsyn till vilken *myndighet som har den bästa förutsättningen för att genomföra en utredning* och att det *endast sker en prövning vid en instans*. Företagen bör även känna till vilken instans detta är, det vill säga att det finns *rättslig förutsebarhet i frågan*.

Alla dessa faktorer har samband med varandra och det enskilda fallet får avgöra hur stor vikt de olika faktorerna får. Viktigt vid bedömningen är vidare att beakta behovet av att säkerställa ett effektivt skydd för konkurrensen på alla marknader som påverkas av koncentrationen. Detta klargjordes exempelvis i målet Philips mot kommissionen där EG:s förstainstansrätt anförde att *”även om kommissionen genom artikel 9.3 första stycke i förordning (EEG) nr 4064/89 tillerkänns ett omfattande skön när den beslutar huruvida en koncentration skall hänskjutas, kan den inte besluta att verkställa hänskjutandet om, vid tidpunkten för prövningen av den begäran om hänskjutande som ingivits av den berörda medlemsstaten, ett antal klara och samstämmiga indicier visar att nämnda hänskjutande inte kan åstadkomma att en effektiv konkurrens upprätthålls eller återupprättas på de berörda marknaderna.”*⁹⁵

Omständigheter som är viktiga för kommissionens bedömning om ett ärende skall hänskjutas, är om medlemsstaten korrekt har identifierat vilka konkurrensproblem som uppstår till följd av koncentrationen på de relevanta marknaderna i den aktuella medlemsstaten. Vidare om medlemsstaten har relevant lagstiftning om kontroll av företagskoncentrationer, samt har

⁹² C.J Cook, C.S Kerse, EC Merger Control, s 325.

⁹³ Se bilaga B för sammanställning.

⁹⁴ Se artikel 5 i EG-fördraget och punkt 8 i ingressen till kommissionens tillkännagivande om hänskjutande av koncentrationsärenden (2005/C 56/02).

⁹⁵ T-119/02, punkt 343.

särskilda myndigheter som har till uppgift att säkerställa dess genomförande under uppsikt av nationell domstol.⁹⁶

Behörigheten kan i princip endast överföras om det finns en bättre lämpad konkurrensmyndighet på ett annat ställe. Lämpligheten får bedömas beroende på de särskilda omständigheterna och vilka verktyg och sakkunskap den myndighet har dit ärendet är tänkt att hänskjutas. Kommissionen skriver i tillkännagivandet att *”Särskild hänsyn bör fästas vid var koncentrationens eventuella påverkan på konkurrensen kommer att uppstå.”*⁹⁷

Vidare skriver kommissionen att om det är möjligt, bör man undvika att splittra upp ärenden genom att endast hänskjuta en del av dem.⁹⁸ Partiella hänskjutanden strider mot tanken på prövning vid en instans och genom förfarandet kan divergerande bedömningar uppstå. Hänskjutande av en del av ärendet, bör endast ske om det behövs en prövning vid flera instanser för att kunna säkerställa ett effektivt skydd för konkurrensen. De bör därför inte genomföras om inte en och samma myndighet handlägger ärendet i dess helhet, eller åtminstone de delar av ärendet som har samband med varandra.

Detta togs upp i domen i målet Royal Philips Electronics mot kommissionen.⁹⁹ Där sa domstolen att den splittring som tillämpningen av artikel 9 kan leda till *”inte (är) önskvärd med hänsyn till principen om ”en enda kontroll” som förordningen nr 4064/89 baseras på”* (och även den nya förordningen). Domstolen skriver vidare att *”risken att (nationella) myndigheters beslut blir motstridiga eller till och med oförenliga med det beslut som antas av kommissionen (är) inbyggd i den mekanism för hänskjutande som infördes genom artikel 9”*. Domstolen klargör dock att det inte är önskvärt enligt deras mening att det förekommer motstridiga beslut.¹⁰⁰

Kommissionen har dock inte alltid följt sina egna föreskrifter vilket visas i målet SEB/Moulinex¹⁰¹ där den delvis hänvisade koncentrationen till Frankrike och även i ett antal andra fall.¹⁰² Det finns emellertid även tillfällen där kommissionen har valt att inte hänskjuta ett ärende, med hänvisning till att den inte ville splittra upp ärendet.¹⁰³

---

⁹⁶ Se punkterna 346-347 i målet Philips mot Kommissionen T-119/02.

⁹⁷ Kommissionens tillkännagivande om hänskjutande av koncentrationsärenden (2005/C 56/02) punkt 9.

⁹⁸ Kommissionens tillkännagivande om hänskjutande av koncentrationsärenden (2005/C 56/02) punkt 12.

⁹⁹ Målet T-119/02.

¹⁰⁰ Se punkterna 350 och 380 i domen.

¹⁰¹ COMP/M.2621.

¹⁰² För exempel på ärenden som blivit delvis hänskjutna av kommissionens se sida http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/cases/index/by_dec_type_art_9_3.html

¹⁰³ Se t.ex. P&O Princess/Carnival, COMP/M.2706. Se även Kommissionens pressmeddelande den 11 april 2002, IP/02/552.

Vid en del tillfällen har kommissionen gjort partiella hänskjutanden då förfarandet lett till att en myndighet genom hänskjutandet hanterade alla delar av ett ärende som hade samband med varandra. Detta skedde till exempel i Shell/DEA¹⁰⁴ och BP/E.ON¹⁰⁵ där kommissionen hänsköt till Tyskland att göra bedömningen av samtliga efterföljande marknadsled för oljeprodukter, medan den själv behöll bedömningen av de föregående marknadsleden.

Den tredje faktorn, som är av vikt att ta hänsyn till, är att det råder rättslig förutsebarhet kring vilken myndighet som är behörig att handlägga koncentrationen ur samtliga berörda personers synvinkel. Om anmälan redan är gjord bör det finnas tvingande skäl för att avvika från att den som borde vara behörig att pröva ärendet enligt artikel 1 eller nationell lagstiftning, inte längre skall göra det. Detta gäller till viss del även hänskjutande före anmälan.¹⁰⁶

Innan parterna i koncentrationen genom en motiverad skrivelse begär ett hänskjutande, skall de se till att de ovan genomgångna principerna är uppfyllda.

4.3 Från kommissionen till medlemsstater

4.3.1 Förutsättningar enligt artikel 9

Kommissionen har, som tidigare beskrivits, ensam behörighet att pröva koncentrationer som har gemenskapsdimension. Trots detta kan kommissionen hänskjuta ärenden till en medlemsstat för prövning under vissa förutsättningar enligt artikel 9 i EG:s koncentrationsförordning, även kallad "the German clause" efter att Tyskland stått i spetsen för dess införande.¹⁰⁷

Hänskjutandet kan ske enligt artikel 9(2)(a) i koncentrationsförordningen när en koncentration "*påtagligt hotar att påverka konkurrensen på en avgränsad marknad inom den begärande medlemsstaten och uppvisa alla tecken på en avgränsad marknad.*" Om kommissionen anser att rekvisiten i artikeln är uppfyllda kan den enligt 9(3) hänskjuta hela eller delar av ärendet till medlemsstaten eller välja att pröva ärendet själv.

Om det sker ett hänskjutande äger prövningen rum enligt den nationella konkurrenslagstiftningen.¹⁰⁸ För att det första kriteriet, *påtagligt hotar konkurrensen*, skall vara uppfyllt krävs det att den medlemsstat som har begärt att ett ärende skall hänskjutas, genom en preliminär analys kan visa att det finns en verklig risk för att koncentrationen kan påverka konkurrens-

---

¹⁰⁴ COMP/M.2389.

¹⁰⁵ COMP/M.2533.

¹⁰⁶ Se skäl 14 i rådets förordningen 139/2004 och kommissionens tillkännagivande om hänskjutanden punkt 13.

¹⁰⁷ R Whish, Competition law, s 817.

¹⁰⁸ Se rådets förordning 139/2004 artikel 9(3)(b).

situationen på marknaden negativt.¹⁰⁹ I den tidigare koncentrationsförordningen var kravet högre ställt genom att det då krävdes ett förenlighetstest om att det förelåg ett hot om dominans.¹¹⁰ Detta har tagits bort i den nya förordningen för att effektivisera och förenkla hänskjutandeprocessen.

Enligt det andra kriteriet måste medlemsstaten visa att den eller de geografiska marknader, som koncentrationen kommer att påverka enligt det första kriteriet, är nationella eller snävare än nationella.¹¹¹ Förutom dessa kriterier skall det även tas hänsyn till de vägledande principer som tagits upp i föregående kapitel 4.2. Enbart det faktum att en koncentration påverkar mer än en medlemsstat är inte i sig själv en indikator på att marknaden är större än den nationella.¹¹²

Det kan även ske ett hänskjutande enligt artikel 9(2)(b) i koncentrationsförordningen om *koncentrationen påverkar konkurrensen på en avgränsad marknad inom den medlemsstaten och denna avgränsade marknad inte utgör en väsentlig del av den gemensamma marknaden*. Även här gäller att kommissionen kan välja att göra ett hänskjutande enligt artikel 9(3).

För att detta skall ske krävs enligt första kriteriet, att medlemsstaten som begär hänskjutandet har gjort en preliminär analys, som kan visa att koncentrationen kan påverka konkurrensen på en marknad. De preliminära indikationerna kan ha formen av prima facie-bevis för att det finns en eventuell påtaglig påverkan på konkurrensen. De föregriper dock inte resultatet av den fullständiga undersökningen.¹¹³ Vidare krävs det att medlemsstaten som begär ett hänskjutande, visar att den marknad som påverkas av den förändrade konkurrensbilden utgör en avgränsad marknad inom en medlemsstat samt att marknaden inte utgör en väsentlig del av den gemensamma marknaden. Om man tittar till praxis kan man urskilja att situationerna verkar vara begränsade till sådana där marknaden har en snäv geografisk räckvidd inom en medlemsstat. Exempel på detta kan ses i fallet *Connex/DNVBVG*¹¹⁴ där kommissionen beviljade ett hänskjutande då fallet påverkade konkurrensen på de lokala kollektivtrafiktjänsterna i Riesenområdet i Sachsen, Tyskland. Detta var även fallet i *Arla Foods/Express Diaries*¹¹⁵ där konkurrensen påverkades på marknaden för leverans av mjölk på flaska till mjölkutkörare i London, Yorkshire och Lancastershire i Storbritannien.

Angående en definition av begreppet ”väsentlig del av den gemensamma marknaden” kan man även finna vägledningen i rättspraxis rörande tillämpningen av artikel 82 i EG-fördraget. EG-domstolen har där gjort en

---

¹⁰⁹ Kommissionens tillkännagivande om hänskjutande av företagskoncentrationer (2005/C 56/02), punkt 35.

¹¹⁰ Se *Iesy Repository/ISH COMP/M.3674* och *W Berg*, *The new EC merger regulation: A first assessment of its practical impact*, s 9.

¹¹¹ Kommissionens tillkännagivande om hänskjutande av företagskoncentrationer punkt 36.

¹¹² Se dom T-346/02 och T-347/02.

¹¹³ Kommissionens tillkännagivande om hänskjutande av företagskoncentrationer punkt 39.

¹¹⁴ *COMP/M.2730*.

¹¹⁵ *COMP/M.3130*.

ganska bred definition av begreppet, bland annat med hänvisning till empiriska bevis. Den har där tittat på praktiska kriterier som volymen av produktionen och köparens vanor och ekonomiska möjligheter.¹¹⁶ Den breda definitionen framgår även i fallet Exxon/Mobil¹¹⁷ där kommissionen ansåg att Gatwicks flygplats var en betydande del av den gemensamma marknaden för att den stod för 25 % av Storbritanniens flygbränslebehov. Det är därför inte helt klart att det, som verkar vara lokala marknader, inte ses som en betydande del av den gemensamma marknaden.

Skillnaden mellan 9(2)(a) och 9(2)(b) är att när villkoren för artikel b är uppfyllda, är kommissionen tvingad att hänskjuta koncentrationen, medan den själv kan välja om den vill hänskjuta eller inte enligt artikel a.¹¹⁸

Vad gäller svenska företag innebär detta att om koncentrationen har en anknytning till Sverige kan kommissionen hänskjuta hela eller delar av ärendet till Konkurrensverket för prövning enligt KL.¹¹⁹ Ett hänskjutande till en medlemsstat behöver inte endast uppkomma på initiativ från kommissionen utan det kan även vara så att medlemsstaterna begär att kommissionen skall hänskjuta ett ärende till dem.¹²⁰

4.3.2 Handläggande av hänskjutandet enligt artikel 9

Om det gäller ett ärende från kommissionen till en medlemsstat skall beslutet att hänskjuta ärendet göras inom 35 arbetsdagar efter den första anmälningdagen då kommissionen mottog en fullständig anmälan.¹²¹ Om det istället gäller en begäran från en medlemsstat till kommissionen skall denna göras inom 15 arbetsdagar från det att medlemsstaten mottog en kopia av anmälan enligt EG:s koncentrationsförordning.¹²²

Ett hänskjutande kan inte ske om kommissionen redan bestämt att godkänna koncentrationen. Kommissionen har 65 dagar på sig att fatta beslut angående hänskjutande av koncentrationen om den har beslutat att inleda en fördjupad undersökning, en fas två undersökning. Detta gäller då de berörda företagen inte har ändrat koncentrationen eller gjort åtaganden för att koncentrationen skall godkännas.¹²³ När tidsfristen har löpt ut och kommissionen inte har fattat ett beslut, trots påminnelse från medlemsstaten, skall det anses som att hänskjutningen är godkänd.¹²⁴ Efter ett hänskjutande har den berörda medlemsstaten 45 dagar på sig att fatta ett preliminärt beslut

---

¹¹⁶ Se 40/73, Suiker Unie UA m.fl. mot kommissionen, REG 1975, s 1663.

¹¹⁷ IV/M.1383.

¹¹⁸ Se artikel 9(3) i rådets förordningen 139/2004-.

¹¹⁹ C Wetter, m.fl., Konkurrensrätt en handbok, s 668.

¹²⁰ Se rådets förordning 139/2004 artikel 9(2).

¹²¹ Se rådets förordning 139/2004 artikel 9(4)(a) och 10(1).

¹²² Se rådets förordning 139/2004 artikel 9(2).

¹²³ Se rådets förordning 139/2004 artikel 9(5).

¹²⁴ Se rådets förordning 139/2004 artikel 9(4)(b).

angående konkurrensbedömningen och informera de berörda företagen. Den berörda staten får i undantagsfall förlänga denna tidsfrist om de berörda företagen inte försett kommissionen med nödvändig information enligt medlemsstatens nationella konkurrenslagstiftning.¹²⁵ Tidsperioden har ändrats i förordningen från år 2004. Tidigare hade medlemsstaterna fyra månader på sig att komma med ett beslut. Med den nya tidsfristen har även konkurrensmyndighetens tidsperiod när ett slutgiltigt besked skall lämnas tagits bort. Istället står det att besked skall lämnas utan förseningar i artikel 9(6).

4.3.3 Praktisk tillämpning av artikel 9

När den gamla koncentrationsförordningen var ny var det ovanligt med hänskjutanden och de flesta som begärdes fick avslag. Den första som blev godkänd var ett brittiskt fall, Steetly/Tarmac Plc¹²⁶, som gällde en koncentration på tegelbruksmarknaden. Efter det har hänskjutanden med hänvisning till artikel 9 ökat. Detta beror delvis på den önskan som finns inom EU att beslut skall tas så nära källan som möjligt, men även på att många marknader är små och endast påverkar ett land. Det har även funnits ett antal fall där kommissionen endast har hänskjutit en del av ärendet till en medlemsstat, medan de själva prövar en del, till exempel Total/Petrofina¹²⁷ och SEB/Moulinex¹²⁸.

Det finns ett antal fall som tyder på att kommissionen inte vill hänvisa fall som innebär att den relevanta geografiska marknaden sannolikt är större än en medlemsstat.¹²⁹ Om kommissionen inte kan utesluta att påverkan kan ske på flera länder avvisar den begäran om hänskjutning. Ett nytt fall där så skedde är Bertelsmann/Springer/JV¹³⁰ där kommissionen avvisade en förfrågan om hänskjutande enligt artikel 9 från Tyskland, eftersom koncentrationen skulle ha "europe-wide-effects".

Mellan januari år 1990 och mars år 2007 har det skett 77 stycken förfrågningar om hänskjutande från kommissionen till medlemsstater. De tre första åren var det endast ett per år och år 1995 var det inget, men sedan har det ökat allt mer. Av dessa förfrågningar har 66 stycken godkänts. År 2003 skedde 10 stycken hänskjutningar, vilket är det högsta antalet under ett år. Under alla dessa år har det dock inte skett något hänskjutanden till Sverige.

---

¹²⁵ Se rådets förordning 139/2004 artikel 9(6).

¹²⁶ Fall nr IV/M.180.

¹²⁷ Fall nr IV/M.1464.

¹²⁸ Fall nr COMP/M.2621.

¹²⁹ Se t.ex. Mannesmann/Hoesch, COMP/M.3178 och MSG Media Service IV/M.469.

¹³⁰ COMP/M.3178.

Av de 36 ärenden som delvis har hänskjutits är det endast fem fall som skett sedan år 2004¹³¹, vilket ligger i linje med kommissionens uttalanden om att delvis hänskjutande skall undvikas i möjligaste mån.

4.4 Från medlemsstaterna till kommissionen

4.4.1 Förutsättningar enligt artikel 22

Precis som ett ärende kan hänskjutas från kommissionen till medlemsstaterna för prövning, kan det gå åt motsatt håll, från medlemsstaterna till kommissionen. Detta enligt artikel 22 i koncentrationsförordning även kallad "the dutch clause". Syftet med klausulen är att medlemsstaterna kan referera fall till kommissionen då de inte själv kan kontrollera ärendet på en nationell nivå. Detta kan vara på grund av att medlemsstaten inte har en egen koncentrationskontroll.

En eller flera medlemsstater får, enligt artikel 22(1), begära att kommissionen skall pröva en koncentration, trots att den inte har gemenskapsdimension, om koncentrationen påverkar *handeln mellan medlemsstaterna och hotar att påtagligt påverka konkurrensen inom den medlemsstaten eller de medlemsstaternas territorium som framställer begäran*.

Finland har utnyttjat klausulen i Kesko/Tuko¹³² som rörde ett förvärv där det skapades en dominerande ställning på den finska dagligvarumarknaden. Kommissionen fann att koncentrationen inte var förenlig med den gemensamma marknaden och förbjöd förvärvet. Kesko överklagade domen till förstainstansrätten och hävdade att kommissionen inte hade befogenhet att handlägga ärendet eftersom koncentrationen inte påverkade samhandeln. Innebörden av domen blev dock att kommissionen inte måste visa att gemenskapshandeln verkligen påverkas för att ett hänskjutande skall kunna ske enligt artikel 22. Detta eftersom förstainstansrätten kom fram till att kommissionen endast behövde göra en framtidsinriktad analys av effekterna av koncentrationen. Kommissionen hade därför rätt "att beakta de potentiella effekterna på handeln mellan medlemsstaterna, under förutsättning att dessa effekter är tillräckligt märkbara och förutsebara, utan att det är nödvändigt att fastställa att koncentrationen i fråga verkligen har påverkat gemenskapshandeln."¹³³

Koncentrationen påverkar handeln mellan medlemsstaterna om den har en märkbar inverkan på handelsmönstret mellan medlemsstaterna. Vidare måste medlemsstaten, precis som i artikel 9(2)(a), påvisa att det vid en

---

¹³¹ Alfa Acci/Cronimet/Remondis/Tsr Group Fall nr COMP/M.4495, Aggregate industries/Foster Yeoman COMP/M.4298, Tesco/Carrefour COMP/M.3905, Fimag/Züblin COMP/M.3864 och Strabag/Dywidag COMP/M.3754.

¹³² IV/M.784.

¹³³ Mål T-22/97 Kesko Oy mot kommissionen, domskäl 107.

preliminär analys föreligger en verklig risk för att transaktionen kan påverka konkurrensen negativt och att den därmed måste granskas närmare.

Kommissionen skriver att eftersom ett hänskjutande kan innebära extra kostnader och tidsförskjutning för de inblandade parterna, bör man endast hänskjuta de ärenden som förefaller att innebära en verklig risk för påverkan på konkurrensen och handeln mellan medlemsstaterna. Det skall även framgå att ärendet bäst behandlas på gemenskapsnivå.¹³⁴

Kommissionen tar upp två typer av kategorier som lämpar sig bäst för ett hänskjutande till kommissionen:

- *”Ärenden som ger upphov till allvarliga konkurrensproblem på en eller flera marknader som är vidare än de nationella eller där vissa av de marknader som potentiellt påverkas är vidare än nationella och de huvudsakliga ekonomiska verkningarna av koncentrationen har anknytningar till dessa marknader”*
- *”Ärenden som ger upphov till allvarliga konkurrensproblem på en rad nationella eller snävare än nationella marknader som ligger i flera medlemsstater, där omständigheterna är sådana att det är önskvärt att ärendet behandlas på ett enhetligt sätt (främst i fråga om eventuella korrigerande åtgärder, men i lämpliga fall även i fråga om utredningen) och de huvudsakliga ekonomiska verkningarna av koncentrationen har anknytningar till dessa marknader.”¹³⁵*

4.4.2 Handläggande av hänskjutande enligt artikel 22

Begäran om hänskjutande skall framställas inom 15 arbetsdagar från den dag då koncentrationen anmäldes eller, om någon anmälan inte krävs, på annat sätt kom till den berörda medlemsstatens kännedom.¹³⁶ Initiativet till begäran om hänskjutande kan komma från antingen kommissionen eller medlemsstaterna.¹³⁷ Tidsgränserna har ändrats i den nya förordningen jämfört mot den från år 1989. Då skulle begäran framställas inom en månad efter att koncentrationen hade blivit känd för den eller de medlemsstater, som hade gjort en gemensam begäran. Detta medförde problem då det inte var helt klart när tidsperioden skulle börja räknas eftersom medlemsstaterna fick redan på koncentrationen vid olika tillfällen.¹³⁸

---

¹³⁴ Detta framgick i fallet GEES/Unison där det förelåg ett gemensamt hänskjutande från sju medlemsstater till kommissionen av en koncentration som påverkade världsmarknaden. COMP/M.2738. Se även Principles on the applications, av National Competition Authorities within the ECA network, of article 22 of the EC Merger Regulation.

¹³⁵ Kommissionens tillkännagivande av koncentrationer, punkt 45.

¹³⁶ Se rådets förordning 139/2004 artikel 22(1).

¹³⁷ Se rådets förordning 139/2004 artikel 22(5).

¹³⁸ C.J Cook, C.S Kerse, EC merger control, s 345.

Alla andra medlemsstater skall ha rätt att ansluta sig till den ursprungliga begäran inom 15 arbetsdagar från och med att de underrättats av kommissionen om den ursprungliga begäran. Om en medlemsstat har framställt en sådan begäran leder det till att alla nationella tidsfrister avseende koncentrationen tillfälligt avbryts, tills det fastställs var koncentrationen skall undersökas.¹³⁹ Om inte kommissionen fattat ett beslut inom 10 arbetsdagar efter att medlemsstaternas tidsfrist att ansluta sig till en begäran om att hänskjuta koncentrationen löpt ut, skall kommissionen anses ha fattat beslut att undersöka koncentrationen i enlighet med begäran. Kommissionen har då möjlighet att begära att de berörda företagen kommer in med en anmälan enligt EG:s koncentrationsförordning.¹⁴⁰

4.4.3 Praktisk tillämpning av artikel 22

Artikeln har endast använts 16 gånger mellan åren 1990 och 2007. De tidigaste fallen rörde enskilda medlemsstater som begärde hänskjutanden för att de inte hade någon egen koncentrationskontroll. Detta förelåg i tre fall mellan åren 1996 och 1997.¹⁴¹ Paragrafen kommer dock antagligen att tillämpas allt mer sällan på detta sätt då alla medlemsstaterna, förutom Luxemburg, numera har egna koncentrationskontroller.¹⁴²

Artikeln är dock fortfarande viktig eftersom den även kan användas när flera medlemsstater vill hänskjuta ett ärende till kommissionen för att undvika att frågan blir prövad i flera medlemsstater. Denna möjlighet användes inte under många år och det var inte förrän år 2002, elva år efter att koncentrationsförordning 4064/89 började gälla, som det första fallet kom genom Promatech/Sulzer Group¹⁴³. I fallet begärde Österrike, Frankrike, Tyskland, Italien, Portugal, Spanien och Storbritannien gemensamt om hänskjutande till kommissionen angående ett italienskt företags förvärv av textilavdelningen på ett Schweiziskt företag.¹⁴⁴

Det har skett tre hänskjutanden som det svenska Konkurrensverket varit involverade i. Den första skedde år 2004 i fallet Areva/Urenco/Etc¹⁴⁵. Fallet hänsköts tillsammans med Frankrike och Tyskland för att det inte skulle ske en prövning i alla de tre länderna, utan att det skulle räcka med att prövas av kommissionen. Vidare har det skett två ytterligare hänskjutningar från Sverige enligt den nya koncentrationsförordningen. Först år 2005 i fallet Omya AG/J.M Hubert PCC Sweden AB¹⁴⁶, där de finska

---

¹³⁹ Se rådets förordning 139/2004 artikel 22(2).

¹⁴⁰ Se rådets förordning 139/2004 artikel 22.

¹⁴¹ RTL/Veronica/Endemol IV/M.533, Kesko/Tuko IV/M.834 och Blokker/Toys 'R' Us IV/M.890.

¹⁴² R Whish, Competition Law, s 824.

¹⁴³ COMP/M.2698.

¹⁴⁴ Vidare har det skett hänskjutningar av GE Engine Services/Unison Industries år 2002, COMP/M.2738, och GE/AGFA NDT under år 2003, COMP/M.3136, på liknande grunder

¹⁴⁵ COMP/M.3134.

¹⁴⁶ COMP/M.3796.

konkurrensmyndigheterna hänsköt fallet till kommissionen tillsammans med den svenska, franska och österrikiska konkurrensmyndigheten. Sedan i fallet Orica Pty/Dyno Sweden AB¹⁴⁷, år 2006, där Sverige hänsköt ärendet tillsammans med Tyskland och Norge.

Den anpassning som har gjorts av koncentrationsprocessen och viljan hos de olika ländernas konkurrensmyndigheter, har gjort att användandet av hänskjutande har ökat. Redan gällande fallet Promatech/Sulzer 2002 skrev myndigheterna i Storbritannien, som var en av de hänskjutande staterna, att *"recent improvements to liaison between the national competition authorities of Member states enable the necessary co-ordination to take place within the tight deadlines set down in the Regulation for making requests under article 22."*¹⁴⁸ Fallet var det första, sedan koncentrationsförordningen blev tillämplig år 1990, där det skedde ett gemensamt hänskjutande till kommissionen.¹⁴⁹ (Se vidare i kapitel 4.7 om ECA för samarbetet mellan medlemsstaternas konkurrensmyndigheter.)

4.5 På begäran av de anmälade parterna

4.5.1 Förutsättningar enligt artikel 4(4)

De parter som är medverkande i koncentrationen kan numera, till skillnad från den tidigare förordningen, själva begära att en koncentration skall hänskjutas till kommissionen eller till nationella konkurrensmyndigheter innan anmälan skett, enligt artikel 4 i EG:s koncentrationsförordning.¹⁵⁰ Som tidigare skrivits skall de berörda företagen anmäla till kommissionen om en koncentration får gemenskapsdimension. Innan detta sker, kan dock parterna genom en motiverad skrivelse underrätta kommissionen om att *"koncentrationen påtagligt kan påverka konkurrensen på en avgränsad marknad inom en medlemsstat"*¹⁵¹ och därför, helt eller delvis, bör undersökas av den medlemsstaten, trots att koncentrationen har gemenskapsdimension. I praktiken kan ett ärende hänskjutas i steget före anmälan för att sedan bli hänskjutet tillbaka till den ursprungliga jurisdiktionen efter anmälan. Detta skall dock enligt tillkännagivandet *"undvikas i största möjligaste mån"*.¹⁵²

För att ett hänskjutande skall kunna genomföras krävs det att de parter som begär hänskjutandet kan visa att koncentrationen kan ha en potentiell påverkan på konkurrensen på en avgränsad marknad i en medlemsstat och att denna kan visa sig påtaglig och att det därför krävs en närmare granskning. Till skillnad från de andra hänskjutandeparagraferna krävs inte

---

¹⁴⁷ COMP/M.4151.

¹⁴⁸ Pressmeddelande från Storbritanniens Handelsdepartement den 24 juni 2002.

¹⁴⁹ Pressmeddelande från kommissionen IP/02/1140.

¹⁵⁰ Se även punkt 16 i ingressen till rådets förordning 139/2004.

¹⁵¹ Rådets förordning 139/2004, artikel 4(4).

¹⁵² Kommissionens tillkännagivande om hänskjutande av koncentrationer, punkt 13.

att parterna visar att konkurrensen sannolikt påverkas negativt, men parterna bör framhålla element som vanligtvis talar för att en koncentration kommer att påverka konkurrensen.¹⁵³ Detta har i doktrin ansetts som en underlig formulering. Kravet att endast framhålla element är lågt ställt då artikel 4(4) faktiskt säger att ”*koncentrationen påtagligt skall påverka konkurrensen*”.¹⁵⁴ Cook hänvisar till att artikel 2 i förordningen har ett liknande språk, men att kravet där är strängare. Dock skriver samme författare att artikeln borde få en begränsad användning, då den innebär att företagen måste argumentera för att koncentrationen påtagligt påverkar konkurrensen i en medlemsstat. Detta kan ha varit anledningen till att parterna inte begärde ett hänskjutande enligt artikeln i fallet *Blackstone/NHP*¹⁵⁵. I detta fall var det klart att koncentrationen berörde en lokal marknad och den blev efter anmälan hänskjuten av kommissionen till medlemsstatens konkurrensmyndighet. Kommissionen var kritisk till att de berörda företagen inte redan hade ansökt om ett hänskjutande.¹⁵⁶

Vidare skall parterna visa att den geografiska marknaden där konkurrensen kommer att påverkas av koncentrationen är nationell eller snävare än nationell.¹⁵⁷ När det görs en prövning om hänskjutande skall det även tas hänsyn till de vägledande principerna. Hänskjutande passar särskilt bra då effekterna av konkurrensen skulle drabba en avgränsad marknad, som inte utgör en väsentlig del av den gemensamma marknaden.¹⁵⁸ När kommissionen gör en prövning huruvida det är en avgränsad marknad använder den samma bedömning som vid artiklarna 6 och 8 i förordningen. En fördel med hänskjutanden i dessa fall är att man då iakttar principen om prövning vid en enda instans, som är en av de övergripande principerna. Det är ovisst om kommissionen har jurisdiktion över en koncentration som inte påverkar den gemensamma marknaden, eller en väsentlig del av den. Fallet *Cemex/RMC*¹⁵⁹ antyder att även kommissionen anser att den inte borde ha jurisdiktion i de fallen, men praxis har inte varit helt entydig.¹⁶⁰

De bör även beaktas om den nationella konkurrensmyndigheten har särskild sakkunskap om lokala marknader, vilket fallet *McCormick/CPC/Rabobank/Ostmann*¹⁶¹ visar. Där hänsköt kommissionen ärendet till Tyskland, eftersom de var bättre lämpade att undersöka de lokala villkoren än kommissionen. Även i fallet *Vendex/KBB*¹⁶² hänsköt kommissionen ärendet till de nederländska myndigheterna, eftersom de hade bättre förutsättningar att bedöma lokala konsumentpreferenser och vanor.

---

¹⁵³ Kommissionens tillkännagivande om hänskjutande av koncentrationer, punkt 17.

¹⁵⁴ C J Cook, C S Kerse, EC Merger Control, s 327.

¹⁵⁵ COMP/M.3669.

¹⁵⁶ Kommissionens pressmeddelande den 2 februari 2005, IP/05/128.

¹⁵⁷ Kommissionens tillkännagivande om hänskjutande av koncentrationer, punkt 17.

¹⁵⁸ Se t.ex. IV/M.1021 Compagnie Nationale de Navigation-SOGELF, och COMP/M.2845

Sogecable/Canal Satelite Digital/Vias Digital.

¹⁵⁹ COMP/M.3572.

¹⁶⁰ Se C J Cook, C S Kerse, EC Merger Control, s 333.

¹⁶¹ COMP/M.330.

¹⁶² COMP/M.1060.

Om det istället gäller koncentrationer, som förutom att påverka en nationell marknad även kan få gränsöverskridande effekter, får man se till omständigheterna i det enskilda fallet för att avgöra om man bör hänskjuta koncentrationen.¹⁶³ Detta kan vara *”hur många marknader som sannolikt kommer att påverkas, utsikter att eventuella konkurrensproblem kan lösas genom korrigerande åtgärder som är proportionella och inte motstridiga, samt hur mycket utredningsarbete ärendet kan komma att kräva”*.¹⁶⁴

I ett fåtal fall har kommissionen även ansett det skäligt att hänskjuta en koncentration till mer än en medlemsstat då de konkurrensvillkor som gällde på de berörda marknaderna skiljde sig betydligt åt.¹⁶⁵ Detta strider mot den vägledande principen om prövning vid en enda instans, men enligt kommissionen är denna princip inte av lika stor vikt i skedet före anmälan eftersom hänskjutandet i så fall kommit till stånd efter en frivillig begäran från de samgående parterna.

Hänsyn skall även tas till om de nationella myndigheterna är sysselsatta med att undersöka en annan koncentration i den berörda sektorn. Det kan ses i fallet Gehe/Lloyds¹⁶⁶, som hänsköts till Storbritannien då de redan höll på att granska en liknande koncentration. Detta skedde även i fallen Preussag/Hapag-Lloyd och Preussag/TUI¹⁶⁷ där två koncentrationer hänsköts till Tyskland. Dessa två koncentrationer skulle tillsammans med en tredje koncentration ge upphov till konkurrensproblem. I och med hänskjutandet kunde de tre koncentrationerna hanteras på samma sätt. Det finns ett antal andra fall när kommissionen har hänskjutit fall på denna grund. Det har även funnits fall då de har vägrat trots att förutsättningen förelåg. I P&O Princess/Carnival¹⁶⁸ godkände inte kommissionen en begäran om delvis hänskjutande av ärendet till Storbritannien, trots att de brittiska myndigheterna redan höll på att undersöka ett konkurrerande bud. Anledningen till detta var att kommissionen hade upptäckt preliminära konkurrensproblem på andra nationella marknader, som påverkades av koncentrationen och därför ville undvika en uppdelning av ärendena.

4.5.2 Handläggande av hänskjutande enligt artikel 4(4)

Om en ansökan om hänskjutande sker skall kommissionen utan dröjsmål skicka skrivelsen till samtliga medlemsstater. Den medlemsstat som hänskjutandet gäller har sedan 15 arbetsdagar på sig från mottagandet att ange om den samtycker eller invänder mot begäran om hänskjutande av ärendet. Precis som i de tidigare paragraferna gäller att om inget svar lämnas tolkas detta som att medlemsstaten lämnar sitt samtycke till hänskjutandet.

---

¹⁶³ Kommissionens tillkännagivande om hänskjutande av koncentrationer punkt 21.

¹⁶⁴ Kommissionens tillkännagivande om hänskjutande av koncentrationer punkt 21.

¹⁶⁵ Se COMP/M.2898 Leroy Merlin/Brico och COMP/M.1030 Redland/Lafrage.

¹⁶⁶ COMP/M.716.

¹⁶⁷ IV/M.1001 och IV/M.1019

¹⁶⁸ COMP/M.2706.

Om kommissionen anser att en sådan avgränsad marknad föreligger och att konkurrensen på den marknaden kan komma att påtagligt påverkas av koncentrationen, kan den besluta att hänskjuta hela eller del av ärendet till de berörda myndigheterna i den medlemsstaten för tillämpning av den nationella konkurrenslagstiftningen. Kommissionens beslut skall fattas inom 25 dagar och om så inte har gjorts anses den ha beslutat om hänskjutande i enlighet med parternas skrivelse.¹⁶⁹

4.5.3 Förutsättningar enligt artikel 4(5)

Parterna kan även, enligt artikel 4(5) i koncentrationsförordningen, begära att kontrollen skall göras av kommissionen trots att koncentrationen inte har gemenskapsdimension. Detta kan ske om en koncentration ”får prövas enligt den nationella konkurrenslagstiftningen i minst tre medlemsstater”. Då får parterna, före varje nationell anmälan, genom en motiverad skrivelse underrätta kommissionen att koncentrationen bör undersökas av kommissionen. Jurisdiktionen är inte automatiskt överförd till kommissionen utan fallet måste prövas. Parterna har ingen rätt att få sitt fall överflyttat, utan medlemsstaten kan använda sitt veto mot hänskjutandet.

För att koncentrationen skall kunna bli aktuell för ett hänskjutande krävs det att artikel 3 i förordningen är tillämplig. Detta innebär att ”non-full functions joint ventures” och förvärv av aktieinnehav, som kan bli prövade under en del jurisdiktioner, inte kan bli föremål för artikeln.¹⁷⁰ Vidare måste koncentrationen kunna bli kontrollerad, under den nationella lagstiftningen, i tre eller fler medlemsstater, antingen på grund av att anmälan är tvingande eller att den är frivillig. Ett problem som kan uppstå här är att alla medlemsstater inte kan pröva en koncentration förrän ett bindande avtal har ingåtts. Om man läser paragrafen mycket snävt innebär detta att kravet, på att kunna bli prövade i tre medlemsstater, inte är uppfyllt. Problemet verkar dock inte ha uppstått ännu.¹⁷¹ En lösning om problemet uppstår är att tillämpa förfarandet som gäller i artikel 3, att det räcker att parterna kan visa en god tro att de tänker ingå ett avtal.

Det räcker dock inte alltid med att en koncentration blir möjlig att kontrollera i flera länder utan det anses särskilt relevant att göra ett hänskjutande om koncentrationen påverkar konkurrensen även utanför medlemsstatens territorium. Det vill säga att fallet måste ha en verklig gränsöverskridande påverkan. Det kan dock räcka i vissa fall om parterna kan visa på stora kostnadsbesparingar.¹⁷² Förutom att ärendet är gränsöverskridande bedöms effekterna av detta på konkurrensen. Det krävs dock inte att parterna visar att påverkan på konkurrensen är negativ. Sammantaget är det lämpligt att hänskjuta ärenden där konkurrenspåverkan är större än den nationella, då detta kan medföra utredningar över

¹⁶⁹ Se rådets förordning 139/2004 artikel 4(4).

¹⁷⁰ C J Cook, C S Kerse, EC merger control, s 331.

¹⁷¹ C J Cook, C S Kerse, EC merger control, s 332.

¹⁷² Rådets förordningen 139/2004, punkt 12 och 16.

nationsgränserna. Kommissionen bör då vara bättre lämpad att se till att granskningen blir enhetlig och effektiv.¹⁷³

Vid ärenden som gäller en nationsomfattande marknad bör man se i det enskilda fallet om ärendet ändå kan ge gränsöverskridande effekter och därför bör hänskjutas.¹⁷⁴ I samtliga fall bör man se till vem som har den bästa kunskapen om den berörda sektorn och därför är lämpligast att göra prövningen. Parterna i koncentrationen kan även göra gällande att det finns starka skäl för att kommissionen skall vara den som handlägger ärendet, trots att de inte borde det. Starka skäl kan vara att det sparar in kostnader och är mer tidseffektivt eftersom det tar tid om en koncentration skall anmäla i flera stater.¹⁷⁵

4.5.4 Handläggning av hänskjutande enligt artikel 4(5)

Kommissionen skall skicka över en skrivelse till de berörda medlemsstaterna, vilka har 15 dagar på sig att invända mot hänskjutandet. Koncentrationen anses annars ha gemenskapsdimension och anmälan skall ske till kommissionen. Som följd härav får ingen medlemsstat tillämpa sin nationella konkurrenslagstiftning på koncentrationen.¹⁷⁶ Det kan vara lämpligt för företagen att ha förhandskontakt med kommissionen och de berörda konkurrensmyndigheterna för att tidigt upptäcka om det uppstår några problem.

4.5.5 Fördelar och nackdelar med att hänskjuta enligt artikel 4(5)

Det kanske låter självklart att företagen alltid borde begära att deras ärende hänskjuts om det påverkar tre eller fler medlemsstater, men det är inte alltid fallet. Den främsta anledningen till att ett företag skulle begära ett hänskjutande är att det tror att det sparar tid, vilket hänskjutanden dock inte alltid gör. Vidare är det en stor fördel att endast prövas vid en instans och därigenom inte utsätts för risken med skiljaktiga bedömningar av medlemsstaterna gällande koncentrationen. Det finns även andra faktorer som kan tala för att ett hänskjutande inte borde ske.

Ett exempel är att blanketterna som skall fyllas i vid ansökan om ett hänskjutande är omfattande och tar mycket tid för de berörda företagen och

---

¹⁷³ Kommissionens tillkännagivande om hänskjutande av koncentrationer, punkt 28-29.

¹⁷⁴ Kommissionens tillkännagivande om hänskjutande av koncentrationer, punkt 30.

¹⁷⁵ Kommissionens tillkännagivande om hänskjutande av koncentrationer punkt 32, se även R Polley, R Schulz, Merger control: When to refer to Brussels, s 4.

¹⁷⁶ Se rådets förordning 139/2004 artikel 4(5).

deras jurister.¹⁷⁷ Vidare måste företagen, vid en begäran enligt artikel 4(5), vänta i 15 arbetsdagar, under vilken tid den berörda myndigheten kan neka hänskjutandet. När denna period är slut måste därefter den riktiga anmälan fyllas i och även denna tar mycket tid i anspråk. Sedan tar ännu en väntetid vid på 25 arbetsdagar när kommissionen skall fatta ett beslut om den skall gå vidare med prövningen. Därför kan det antagligen vara bättre, tidsmässigt, att inte hänskjuta ett ärende när parterna tror att koncentrationen inte kommer att påverka konkurrensen, utan istället skriva anmälningarna till de länder som berörs. I beräkningen bör dock även tas med, hur lång tid de nationella medlemsländernas konkurrensmyndigheter har på sig innan de måste fatta ett beslut om att gå vidare till fas två.

Företagen behöver också bedöma hur de olika ländernas kontroll ser ut. I Sverige är antagligen utgångspunkten att det skall råda rättslikhet mellan de materiella reglerna i konkurrenslagen och EG:s koncentrationsförordning.¹⁷⁸ Förut var utgångspunkten att materiell rättslikhet skulle råda, men det fanns ändå utrymme för att i vissa situationer tolka och tillämpa KL:s regler på ett annat sätt än EG:s motsvarande regler. I och med den nya koncentrationsförordningen har denna möjlighet minskats. Det finns nu ett krav på konvergens om samhandelskriteriet är uppfyllt.¹⁷⁹ Regeringen har dessutom uttalat, i samband med att de svenska reglerna anpassades till förordning nr 1/2003, att Sverige strävar efter att nationell konkurrensrätt skall efterlikna EG:s konkurrensrätt för att företag skall slippa två regelverk.¹⁸⁰ Frågan diskuteras i SOU 2006:99, vilken ger förslaget att det skall råda största möjliga rättslikhet.¹⁸¹ Därför borde inte denna fråga vara av stor vikt vid en bedömning om de svenska reglerna, eller EG-rätten, är att föredra. Det är dock även minst två andra länders konkurrenslagstiftningar som skall kontrolleras för att se om de skiljer sig ifrån koncentrationsförordningens regler.

En annan aspekt som kan göra att ett hänskjutande inte är att föredra är att de lokala konkurrensmyndigheterna har bättre förståelse för området i fråga och därför kommer att göra en snabbare bedömning. En viktig aspekt är vidare att när ett ärende blir hänskjutet till kommissionen kommer den att titta på koncentrationens påverkan inte bara i andra EU-länder, utan även i alla EEA¹⁸² länder. Detta skulle inte vara fallet om företaget direkt sökte till de medlemsländer som påverkas av koncentrationen.

---

¹⁷⁷ N Hukkinen, L Johansson, C Wik, To refer or not to refer?,

[http://www.roschier.com/Roschier/rhawwwnew.nsf/sivut/Pub23320072/\\$FILE/ABA_article_EU&Comp.pdf](http://www.roschier.com/Roschier/rhawwwnew.nsf/sivut/Pub23320072/$FILE/ABA_article_EU&Comp.pdf) och R Polley, R Schulz, Merger control: When to refer to Brussels, s 1.

¹⁷⁸ Dir. 2004:128, s 12 f. och SOU 2006:99, s 392.

¹⁷⁹ Artikel 3.1-2 i rådets förordning nr 1/2003.

¹⁸⁰ SOU 2006:99, s 394.

¹⁸¹ SOU 2006:99, s 397.

¹⁸² The European Economic area. Sammanslutning av medlemsländerna och Lichtenstein, Norge och Island för att dessa skulle kunna samarbeta utan att alla skulle behöva vara med i EU. För vidare information se, http://ec.europa.eu/external_relations/eea/index.htm, 15/5-07.

En sista fråga av vikt är om företaget tror att hänskjutandet kommer att genomföras. Om hänskjutandet inte skulle bli godkänt leder det till en fördröjning av koncentrationsgodkännandet som kostar företaget, både i tid och i pengar. Företagen måste därför noggrant undersöka om koncentrationen är lämplig för ett hänskjutande. De kan dock aldrig vara säkra på att så kommer att ske eftersom medlemsstaterna har vetorätt mot förflyttanden, utan att behöva specificera varför de motsätter sig dem. För att hänskjutandet skall ha större sannolikhet att godkännas visar praxis att det skall involvera fem eller fler medlemsstater, påverka en gränsöverskridande marknad inom EU och inte påverka frågor som är specifika för en medlemsstat.¹⁸³ Om koncentrationen påverkar ett land specifikt är sannolikheten stor att hänskjutandet godkänns trots att det även påverkar två andra länder fast inte i lika stor omfattning. Mellan dessa extremer ligger en gråzon där det är svårt att avgöra utgången. I dessa fall är det därför fördelaktigt för företagen att etablera en förhandskontakt med de nationella myndigheterna för att försöka utröna deras inställning till ett möjligt hänskjutande.

Företagen måste därför i varje enskilt fall ta hänsyn till de diskuterade frågorna för att kunna avgöra om de skulle tjäna på ett hänskjutande.

4.5.6 Praktisk tillämpning av artikel 4(4) och 4(5)

Artikel 4(4) har sedan den blev tillämplig år 2004 varit föremål för 32 stycken förfrågningar om hänskjutande.¹⁸⁴ Av dessa har 27 stycken blivit hänskjutna till någon medlemsstat och ingen har blivit vägrad. Detta lämnar dock en diskrepans på fem fall. Vad detta beror på kan inte med säkerhet sägas, men en andledning skulle kunna vara att de anmälade parterna dragit tillbaka sin anmälan eller att medlemsstaterna har använt sitt veto.

Artikel 4(5) har dock använts i större grad. Till mars år 2007 hade det inkommit 101 stycken anmälningar gällande hänskjutande enligt artikeln. Av dessa godkändes 93 stycken och det var endast två stycken som inte godkändes. Det är oklart vad skillnaden där emellan på sex anmälningar beror på. Den skulle kunna förklaras av att dessa har stoppats av medlemsländernas veto. Antal anmälningar har stadigt ökat varje år. Under årets tre första månader har det redan skett 15 anmälningar, vilket tyder på att siffran kommer öka även i år, jämfört med föregående år.

Svenska företag har enligt Christina Szatek, konkurrensakkunnig på Konkurrensverket, varit berörda av ett 20-tal ärenden där hänskjutanden har skett enligt artikel 4(5) i koncentrationsförordningen. Konkurrensverket har dock ingen information om hur många fall som förelegat där det var ett svenskt företag som har begärt att ärendet skall hänskjutas.

---

¹⁸³ R Polley, R Schulz, Merger control: When to refer to Brussels, s 4.

¹⁸⁴ Kommissionens sammanställning, se <http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/statistics.pdf>, 15/4-07.

4.6 ECA principerna

De nationella konkurrensmyndigheterna inom EU, EEA och EFTA har enats om riktlinjer för hänskjutande till kommissionen inom det informella nätverket European Competition Authorities (ECA).¹⁸⁵ Dessa tar upp på vilket sätt myndigheterna skall samarbeta när en fråga om hänskjutande uppstår och vilka omständigheter myndigheten skall ta hänsyn till vid bedömning om ett hänskjutande skall ske.¹⁸⁶ Syftet med samarbetet är att få en mer effektiv och enhetlig prövning av de koncentrationer som kan påverka konkurrensen i flera medlemsländer.¹⁸⁷ Nätverket arbetar även för att det inte skall uppkomma resultat som går emot varandra och för en minskning av transaktionskostnaderna. Redan år 2001 bildade ECA ett system för att snabbt kunna utbyta information och för att kunna arbeta närmare varandra i frågor som gäller koncentrationer som blir berörda av flera jurisdiktioner.¹⁸⁸ Principerna uppdaterades år 2005 för att spegla den nya koncentrationsförordningen.

Vanligtvis tar medlemsstaternas konkurrensmyndigheter hänsyn till följande faktorer för att avgöra om en transaktion är lämplig för hänskjutande till kommissionen under artikel 4(5) och artikel 22:

- om marknaden, där den eventuella påverkan av konkurrensen kan komma att ske, är större än den inhemska marknaden till omfattning och om den främsta konkurrenspåverkan av koncentrationen är förenad med denna marknad, eller
- om de nationella konkurrensmyndigheterna förväntar sig att stöta på svårigheter med att samla in information då parterna eller tredje part, från vilken man troligen kommer att behöva information, inte är baserad i medlemsstaten, eller
- om det finns specifika konkurrensproblem i ett antal nationella eller ndernationella marknader i EEA, och om de nationella konkurrensmyndigheterna förväntar sig problem med att identifiera eller genomföra lämpliga och proportionerliga rättsmedel/åtgärder om det skulle visa sig behövt, speciellt när lämpliga åtgärder inte kan bli säkerställda av den nationella konkurrensmyndigheten under nationell lag eller genom samarbete bland medlemsstaternas konkurrensmyndigheter.¹⁸⁹

---

¹⁸⁵ C Wetter, m.fl., Konkurrensrätt - en handbok, s 669.

¹⁸⁶ Se vidare Principles on the application, by National Competition Authorities within the ECA, of article 4 (5) and 22 of the EC Merger Regulation. (the "ECA Principles") http://www.kkv.se/upload/Filer/ENG/About/eca_principles_merger.pdf, 16/5-07.

¹⁸⁷ Konkurrensverkets hemsida, http://www.kkv.se/t/Page_324.aspx, 29/3-07.

¹⁸⁸ För mer information se ECA procedures guide "The Exchange of Information between Members on Multijurisdictional Mergers".

¹⁸⁹ Fritt översatt av uppsatsförfattaren från ECA:s riktlinjer. Finns på http://www.kkv.se/upload/Filer/ENG/About/eca_principles_merger.pdf, 2/5-07.

Förhoppningen är att detta nätverk skall bidra till att öka antalet ärenden som hänskjuts, för att få en bättre fördelning av ärendena mellan kommissionen och medlemsstaterna.¹⁹⁰

---

¹⁹⁰ ECA:s riktlinjer, punkt 4.

5 Problem med anmälningssplikten

5.1 Kontrollområdet i förordning 139/2004

I grönboken, inför den nya koncentrationsförordningen, fastställde kommissionen att artikel 1(2) fyllde sin funktion och fördelade ärenden som hade en gemenskapsdimension i enlighet med subsidiaritetsprincipen. Detta vidhölls sedan av majoriteten av de intressenter som svarade på grönboken.¹⁹¹ Däremot konstaterades att det andra steget, artikel 1(3), som skall fördela de ärenden som artikel 1(2) förbisett, inte fungerade som tänkt. Under 10 % av anmälningarna till kommissionen berodde på artikeln. Trots att problemet uppmärksammades gjordes inget för att ändra situationen i den nya förordningen utan problemet kvarstår fortfarande. En anledning till att artikel 1(3) inte fungerar tillfredställande kan vara att det krävs att koncentrationerna skall påverka tre medlemsstater, vilket innebär att alla koncentrationer som endast är mellan två medlemsstater kommer utanför kommissionens prövning. Om man tittade på år 2001 var antalet koncentrationer som påverkade två eller fler länder 217 stycken, varav de flesta endast påverkade två länder.¹⁹² Kommissionen har haft en önskan om att sänka tröskelvärdena, men den har inte fått något gehör hos medlemsstaterna. För att kompensera att fördelningen inte fungerar som önskat har systemet med hänskjutande istället utökats. Frågan är om det är ett effektivt sätt att lösa problemet?

Större delen av de koncentrationer som sker i Sverige kommer inte att komma upp till de utsatta tröskelvärdena, vid vilka gemenskapsdimension föreligger, utan de kommer att bedömas av det svenska Konkurrensverket.¹⁹³ Det är endast de allra största koncentrationerna som kontrolleras av kommissionen, medan de mindre företagen kommer att bli bedömda enligt Konkurrensverket och KL. Enligt "one-stop-shop" principen är det tänkt att koncentrationer som påverkar flera länder inom gemenskapen endast skall prövas av kommissionen. Det finns dock ett antal koncentrationer som inte träffas av gemenskapsdimensionsbestämmelserna på grund av för låg omsättning, trots att koncentrationen har påverkan över landsgränserna, och vid de tillfällena måste företagen istället anmäla koncentrationen i alla de berörda medlemsstaterna.

Kommissionen hade som förslag i grönboken att den skulle vara automatiskt behörig att pröva alla koncentrationer som påverkade tre eller fler

---

¹⁹¹ Se sammanställning på http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/review/comments/summary_publication.pdf, 18/5-07.

¹⁹² Grönbok om översyn av rådets förordning 4064/89, bilaga 1, s 60.

¹⁹³ U Bernitz, Företagsförvärv inom EU- rättsliga problem för stora företag med lite hemmamarknad.

medlemsstater. Förslaget genomfördes dock inte på grund av ett omfattande motstånd från näringslivet. Alla berörda parter var dock överens om att det behövdes en förändring i systemet gällande fördelningen av koncentrationer mellan kommissionen och medlemsstaterna, men inte hur denna förändring skulle se ut. De flesta tyckte att förslaget egentligen var bra, men att det inte var genomförbart på grund av praktiska problem.¹⁹⁴ Motståndet grundades på de problem som kan uppstå på grund av att de existerande skillnader i medlemsstaternas regelverk och då framförallt skillnader i rekvisiten för att fastställa en medlemsstats jurisdiktion. Tröskelvärdena var, och är fortfarande, olika högt satta i medlemsstaterna och det fanns även tre medlemsstater vars bedömning om en koncentration förelåg utgick ifrån marknadsandelar.¹⁹⁵ Detta skulle kunna medföra att befintliga juridiska osäkerheter från de nationella systemen, skulle överföras till koncentrationsförordningen och kommissionen skulle även bli beroende av eventuella ändringar i medlemsstaternas koncentrationssystem.¹⁹⁶ Kommissionen såg dock inte detta som ett bekymmer utan ansåg att det hade skett en harmonisering mellan medlemsländerna de senaste åren. Även svenska näringsdepartementet var positivt till förändringen och ansåg att de praktiska frågorna skulle lösa sig.¹⁹⁷ Deras oro, som delades av andra svarande, var istället att antalet ärenden till kommissionen skulle öka i stor omfattning då kompetensområdet blev större. Så länge kommissionens resurser utökas borde dock detta inte vara ett problem. Det har även framförts åsikter i doktrin om att förslaget att kommissionen skall ha automatisk behörighet att pröva koncentrationer som påverkar tre eller flera medlemsstater inte räcker. Utan att gränsen skall sänkas till att koncentrationen endast behöver påverka två medlemsländer. Genom detta förslag skulle man undgå problemet med att alla medlemsländer inte har anmälningsplikt.¹⁹⁸ Om man följer den övergripande principen bakom koncentrationsförordningen med ”one-stop-shop”, borde rimligtvis alla koncentrationer som huvudsakligen har gränsöverskridande påverkan prövas av kommissionen. Det borde inte vara av betydelse hur många länder som påverkas.

Istället för att utöka kommissionens behörighet i den nya koncentrationsförordningen utvecklades systemet med hänskjutanden. Problemet med att företagen tvingas anmäla koncentrationerna i ett flertal länder kvarstår dock fortfarande. Detta visar sig tydligt i statistik från det svenska Konkurrensverket. Enligt Christina Szatek på Konkurrensverket, var det ett 30-tal

---

¹⁹⁴ Se bl.a. svar från Roschier, White and Case, Tesco, Simmons & Simmons på <http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/review/comments.html>, 19/5-07.

¹⁹⁵ Spanien, Portugal och Grekland.

¹⁹⁶ H Larsson Haug, Europeisk förvärvskontroll – Kommissionens grönbok om översynen av koncentrationsförordningen – sammanfattning av inkomna yttranden och reflektioner, s 517.

¹⁹⁷ Se svaret på http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/review/comments/ref024_regeringskansliet.pdf, 19/5-07.

¹⁹⁸

http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/review/comments/ref102_svensktnaeringsli_v.pdf, 18/5-07.

företag, av de 113 företag som anmälde en koncentration till verket under 2006, som rapporterade att de även behövde göra en anmälan i ett eller flera andra EU-länder eller i Norge. Företagen behöver inte tala om hur många anmälningar de måste göra till länder utanför EU, vilket gör att Konkurrensverket inte har någon statistik över detta. Det är dock troligt att det är ett stort antal koncentrationer som kommer att bli bedömda enligt andra länders koncentrationskontroll, då dessa inte är med i EU.

Cook skriver att debatten om koncentrationskontrollen har blivit polariserad mellan å ena sidan kommissionen och företagen, som vill att allt mer skall komma under kommissionens prövning och å andra sidan medlemsstaterna, som vill behålla kontrollen själva.¹⁹⁹ Kritiken från företagen ligger i att omsättningsgränserna är för abstrakta och inte tar hänsyn till om det verkligen kommer att påverka den gemensamma marknaden.²⁰⁰ Tröskelvärdena är inte satta utifrån ekonomiska modeller om vilka värden som vore mest effektiva. Detta blir problematiskt då meningen med tröskelvärdena är att de skall urskilja de koncentrationer som behöver prövas av kommissionen från dem som kan prövas av medlemsstaterna. Kommissionen hade hellre velat ha ett test baserat på effektivitet, men dagens system blev en kompromisslösning. Anledningen till detta är att det vid koncentrationskontrollens införande i EG-rätten redan var ett antal medlemsländer som hade en egen koncentrationskontroll och inte ville ge över mer makt till kommissionen.²⁰¹

Sammanfattningsvis verkar det fortfarande föreligga ett problem med omfattningen av gemenskapsdimensionen. Frågan uppmärksammades redan för sju år sedan genom grönboken inför ändringen till den nuvarande koncentrationsförordningen, men fortfarande har det inte skett någon förändring. Det går dock inte att enskilt titta på artikel 1 utan frågan måste analyseras genom att även titta på paragraferna om hänskjutande. Detta för att få en mer nyanserad bild över hur fördelningen av ärenden fungerar inom gemenskrätten. Detta kommer att ske nedan.

5.2 Kontrollområdet i KL

Problemen med kontrollområdet i KL kommer endast kortfattat att beröras då detta inte är uppsatsens huvudsakliga syfte. Det finns dock problem även här som inte går att bortse från.²⁰² Endast en mycket liten del av alla anmälda koncentrationer hindras från att fortgå, eller går ens till en särskild prövning. Som tidigare skrivits har Konkurrensverket vid sin genomgång av alla koncentrationer som anmälades mellan åren 2003 och 2005 kommit fram till att 97 % godkändes i första utredningsfasen.²⁰³ Det framkommer dock i

---

¹⁹⁹ EC Merger Control, s 98.

²⁰⁰ Se t.ex. L Davidson, The new merger control regulation: Guaranteeing the effectiveness of the architecture of separate jurisdictional zones?, s 149

²⁰¹ Grönbok om översyn av rådets förordning 4064/89, punkt 31.

²⁰² För vidare läsning se Konkurrensverkets rapportserie 2006:3.

²⁰³ Konkurrensverkets rapportserie 2006:3, s 7.

doktrinen att det ligger i sakens natur att merparten av alla förvärv som anmäls inte borde föranleda något ingripande från Konkurrensverkets sida.²⁰⁴ Trots att få förvärv leder till åtgärder från myndigheterna får man inte glömma bort att reglerna kan ha en preventiv effekt. Det kan vara så att Konkurrensverkets handläggning av anmälda koncentrationer har lett till att företaget omvärderat sitt förvärv och ibland vidtagit frivilliga åtgärder för att minska konkurrensbegränsande effekter. Det måste också tas hänsyn till möjligheten att det finns ett mörkertal av företag som planerat förvärv, men som skrinlagt planerna på grund av att det inte förväntade sig att klara en prövning.

Även om man kan tycka att systemet med omsättningsgränser inte är optimalt utformat finns det, enligt min mening, ett bra motiv till att anmälningsplikten är utformad som den är idag i Sverige.²⁰⁵ Först och främst är det för att koncentrationer som är skadliga för konkurrensen inte skall undkomma koncentrationskontrollen, men vidare finns det även ett företagsperspektiv. Systemet med omsättningsgränser som avgränsare är till viss del positivt för företagen, då de i alla fall klart och tydligt talar om vilka koncentrationer som inte berörs av koncentrationskontrollen. Företagen behöver då inte engagera sig i en eventuell framtida prövning av dessa, eftersom koncentrationen aldrig kan stoppas med hjälp av KL eller koncentrationsförordningen. Det är även angeläget ur företagens synvinkel att ha ett system med korta och förutsägbara tidsfrister för myndighetens prövning av koncentrationerna, eftersom tidsfaktorn är av avgörande betydelse vid affärstransaktioner. Genom anmälningen uppstår det en objektiv utgångspunkt angående när tidsfristen börjar löpa för prövningen och det finns tydligt avgränsade tidsfrister för hur lång tid prövningen får ta. Vad som framgått under arbetet med denna uppsats är hur viktigt det är för företagen att få en snabb prövning av ärendet då processen stannar upp för värvet, eller samgåendet, och genom detta kostar pengar. Ju snabbare svar de berörda företagen får, desto bättre verkar företagen tycka att det är.²⁰⁶ Genom att tröskelvärdena är helt kvantitativa uppnås fördelen att regeln är förhållandevis enkel att tillämpa både för konkurrensmyndigheten och för de företag som är involverade i koncentrationen. Det gör att prövningsprocessen kan hållas kort och företagen snabbt kan få svar om koncentrationen är tillåten eller inte.

Dock frångår inte detta företags kritik om att anmälningsplikten vid företagskoncentrationer kostar både företagen och samhället mycket pengar. Enligt Konkurrensverkets egen bedömning lägger de i genomsnitt ner 55 timmar per ärende under fas ett och de ärenden som går vidare till fas två behöver ytterligare 1400 timmar. Det beräknar sina kostnader till cirka 800

---

²⁰⁴ U Bernitz, Svensk och europeisk marknadsrätt, konkurrensrätten och marknadsekonomins rättsliga grundvalar, s 188.

²⁰⁵ C.J Cook, C.S. Kerse för ett liknande resonemang om tröskelvärdena i artikel 1(2) i koncentrationsförordningen, EC merger control, s 100.

²⁰⁶ Hukkinen Niko, Johansson Lars, Wik Christian, To refer or not to refer?, [http://www.roschier.com/Roschier/rhawwwwnew.nsf/sivut/Pub23320072/\\$FILE/ABA_articel_EU&Comp.pdf](http://www.roschier.com/Roschier/rhawwwwnew.nsf/sivut/Pub23320072/$FILE/ABA_articel_EU&Comp.pdf), 15/5-07.

kronor per timme vilket innebär att ett ärende kostar cirka 44 000 kronor för fas ett och 1,1 miljoner kronor om det går vidare till fas två.²⁰⁷ Man kan endast spekulera i att om detta är kostnaderna för Konkurrensverket, så är kostnaderna för företaget antagligen betydligt högre. Speciellt när företag tvingas anmäla koncentrationer i flera olika länder. Konkurrensverket har som tidigare nämnts lagt fram ett förslag på ändrade tröskelvärden. Förslaget är för närvarande ute på remiss, men förhoppningen är att förslaget skall leda till en större träffsäkerhet angående koncentrationer som faktiskt utgör ett hinder för konkurrensen.

5.3 National champions

Ett ytterligare problem med koncentrationsförordningen är enligt kommissionen regeln, att om ett företag i en koncentration har haft två tredjedelar av sin omsättning i ett medlemsland, så skall koncentrationen inte anses ha gemenskapsdimension. Kommissionen har velat ta bort denna regel, men medlemsstaterna har motsagt sig detta då de inte vill avstå mer av sitt bestämmande till kommissionen. En risk som har framhållits av kommissionen, är att medlemsstater kan tillåta koncentrationer som inte borde tillåtas, för att premiera det egna landets företag mot den internationella marknaden, så kallade ”national champions”.²⁰⁸ Företagen får en stark ställning på hemmamarknaden, men samtidigt möjligheten att utvecklas på den internationella marknaden. Westin har tagit upp att för Sveriges vidkommande kan detta ha varit fallet i den föreslagna sammanslagningen av Volvo och Scania, då dåvarande statsministern blandade sig i och försökte påverka dåvarande konkurrenskommissionären Monti.²⁰⁹ Det har under arbetet med uppsatsen framkommit ett flertal liknande fall där man kan misstänka att medlemsstaterna velat premiera det egna landets företag. Ett exempel, som tidigare berörts, är fallet med E.ON och Endesa där den spanske energimyndigheten inte ville godta kommissionens beslut att tillåta koncentrationen. Det har spekulerats i att detta berodde på myndighetens önskan om att ett spanskt företag skulle förvärva Endesa istället och att det genom detta skulle bildas en ”national champion”.²¹⁰

Detta visar också på de olika synsätten som finns angående koncentrationskontrollens betydelse för den ekonomiska tillväxten. En del hävdar att man får den bästa utvecklingen om man har en väl fungerande konkurrensutsatt marknad, medan andra hävdar att företagen kan behöva hjälp mot andra företag utanför det egna landet för att kunna hävda sig i

---

²⁰⁷ Konkurrensverkets rapportserie 2006:3, s 27.

²⁰⁸ U Bernitz, Svensk och Europeisk marknadsrätt, konkurrensrättens och marknadsekonomin rättsliga grundvalar, s 175.

²⁰⁹ J Westin, Europeisk konkurrensrätt, s 226.

²¹⁰ Diskussioner har förts i artiklarna ”Spain ignores EU ruling on takeovers” i Wall Street Journal och i ”Spain faces showdown over Endesa” i Times. Fallet har även kommenterats av J Westin, Europeisk konkurrensrätt, s 227.

konkurrensen. "One-stop-shop" principen inskränker självklart de enskilda medlemsstaternas möjlighet till självbestämmande.

Trots risken med "national champions" ser jag regeln om 2/3 som positiv, eftersom det innebär att ärendet blir prövat av den myndighet som har mest kunskap om den marknaden där koncentrationen sker. Detta är i linje med subsidiaritetsprincipen, vilken är en av grundprinciperna inom koncentrationsförordningen. Ärenden som endast påverkar en lokal marknad skall prövas av den aktuella marknadens medlemsstats konkurrensmyndighet, medan gränsöverskridande koncentrationer skall prövas av kommissionen. Detta oavsett om kommissionen lutar på de nationella konkurrensmyndigheterna eller inte.

5.4 Hänskjutande enligt artikel 9

Det finns även problem med hur systemet med hänskjutande är utformat enligt artiklarna 9 och 22 i koncentrationsförordningen. Enligt artikel 9 kan ärenden hänskjutas från kommissionen till medlemsstaterna. Genom borttagandet av kravet på ett styrkande av ett hot om en dominerande ställning var det kommissionens förhoppning att hänskjutandeprocessen enligt artikel 9 skulle effektiviseras och förenklas. Vid en genomgång av kommissionens beslutspraxis mellan åren 2004-2007 kan det inte urskiljas att det har skett någon ökning av antalet hänskjutanden gällande artikel 9 mot antalet hänskjutningar under åren med den gamla koncentrationsförordningen. Anledningen till att ändringen av kriterierna inte har fått någon genomslagskraft kan vara flera. En förklaring kan vara att det ligger på medlemsstaterna, om de vill begära att ärendet skall hänskjutas. Kommissionen kan endast uppmana medlemsstaterna om att de borde begära att ett hänskjutande skall ske, men den har ingen möjlighet att tvinga dem. Istället får kommissionen i dessa fall själv bedöma koncentrationen, trots att den främst har nationell grund. Denna rättsosäkerhet kommenterades av ett flertal företag och jurister i deras svar gällande grönbokens förslag på ändringar.

Ett alternativ till dagens system kan vara ett så kallat "putting out system" där kommissionen fördelar ut fall som har gemenskapsdimension, men som främst påverkar en nationell marknad.²¹¹ Kommissionen argumenterade i grönboken från år 2001 för att den skulle kunna hänskjuta fall på eget initiativ, men förslaget gick inte igenom.²¹² Även det svenska näringsdepartementet ställde sig bakom detta förslag, dock med reservatio-

---

²¹¹ Detta förespråkar bl.a. L Davison i artikeln *The new EC Merger Control Regulation: Guaranteeing the Effectiveness of the Architecture of separate Jurisdictional zones?*, *Intereconomics*, volym 40 år 2005.

²¹² Grönboken om översyn av rådets förordning (EEG) 4064/89, paragraf 80.

nen att medlemsstaterna borde få reservera sig i vissa situationer. Vad det skulle vara för situationer talade departementet dock inte om.²¹³

Det finns fördelar för företagen i kommissionens idé, då man genom att det endast skulle vara en instans som bestämde om ärenden skulle hänskjutas, i större utsträckning skulle kunna garantera en konsekvent bedömning av ärendena och genom detta leva upp till de grundläggande principerna om rättslig förutsebarhet och prövning vid en instans. Som systemet ser ut idag har företagen, som tidigare skrivits, ingen möjlighet att med säkerhet veta om deras ärende kommer att hänskjutas. Om kommissionens föreslagna system hade funnits, skulle de nationella myndigheterna inte ha haft någon beslutanderätt gällande vilka fall som skulle hänskjutas. Då skulle företagen inte längre vara utsatta för ett eventuellt veto. Medlemsstaterna har haft svårt att acceptera att de skulle förlora beslutanderätt och det är därför inte troligt att förslaget kommer att gå igenom i framtiden heller.²¹⁴ När systemet med en EG-rättslig koncentrationskontroll blev aktuellt var det redan ett antal medlemsstater som hade en egen nationell koncentrationskontroll och därför inte ville att kommissionen skulle komma och ta kompetens ifrån dem. För att systemet med hänskjutande skall fungera krävs att medlemsstaterna är engagerade och för att de skall bli detta har det skapats ett nätverk, ECA, mellan de olika konkurrensmyndigheterna. Förhoppningen är att detta skall leda till en bättre fördelning av koncentrationsärendena.

5.5 Hänskjutande enligt artikel 22

Om man tittar till artikel 22, hänskjutande från medlemsstaterna till kommissionen, har den endast använts 16 gånger under åren den har varit tillämplig. Detta kan ses som en svaghet med artikeln då meningen med den är att medlemsstaterna skall kunna hänskjuta ärenden till kommissionen om de berör flera medlemsstater. Parterna skall på så sätt undgå att bli bedömda i flera stater och därigenom skall artikeln verka för att ärenden som fördelats fel enligt gemenskapsdimensionen kommer rätt. Även i denna paragraf har rekvisitet styrkande om dominerande ställning tagits bort i enlighet med tankarna bakom ändringarna i artikel 9. Det verkar trots förändringen som att istället för att använda denna paragraf, begär parterna nuförtiden själva att ärendet skall hänskjutas, under artikel 4(5) i koncentrationsförordningen. Sedan den artikeln blev tillämplig har det kommit in 101 stycken ansökningar till kommissionen, medan det under samma period endast har kommit in nio fall enligt artikel 22. Artikeln har dock börjat användas i större utsträckning de senaste åren. Av de 16 hänskjutanden som skett enligt artikel 22 sedan år 1990, är åtta av dem från åren 2005 och 2006. Av

---

²¹³ Se näringsdepartementets svar på http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/review/comments/ref024_regeringskansliet.pdf, 18/5-07.

²¹⁴ Resonemanget stöds även av L Davison, The New EC Merger Control Regulation: Guaranteeing the Effectiveness of the Architecture of separate Jurisdictional zones?, *Intereconomics*, volym 40 år 2005, s 152.

ärendena har tre anknytningar till Sverige, vilket tyder på att det svenska Konkurrensverket aktivt arbetar med att försöka hänskjuta ärenden. Detta är en klar förbättring då det tidigare år inte har skett något hänskjutande från Konkurrensverket.

Om systemet tidigare fungerat effektivt borde användandet av artikeln ha minskat efter att förordning 139/2004 blev tillämplig. Detta eftersom antal möjliga hänskjutningar borde sjunka genom att företagen själva kan hänskjuta *innan* koncentrationen anmälts, enligt artikel 4(5). Detta verkar dock inte vara fallet då artikel 22 de senast två åren har haft de flesta hänskjutningarna hittills. Beteendet känns inte logiskt då företagen redan borde ha gjort en begäran om de hade trott att de skulle vinna på ett hänskjutande. Förfarandet att först anmäla koncentrationen till den nationella myndigheten, för att denna sedan skall hänskjuta ärendet till kommissionen som gör den slutliga bedömningen, tar mycket längre tid än att direkt få ett beslut om hänskjutande innan anmälan sker. Det har bland annat kommit in två fall från den svenska konkurrensmyndigheten till kommissionen efter ändringen. Det går inte att utläsa i fallen varför hänskjutandet inte gjorts tidigare, men som tidigare skrivit i kapitel fyra, finns det tillfällen då det ur företagets perspektiv kan vara effektivare att inte begära ett hänskjutande.

Om man ser hänskjutande som ett sätt att korrigera att ärendena inte kommer till rätt instans via bestämmelserna om tröskelvärdena, kan de tidigare beskrivna siffrorna tyda på att artikeln inte fungerar som det är tänkt. Om inte medlemsstaterna använder möjligheten att hänskjuta ärenden så faller idén med att det genom hänskjutanden skall ske ett fördelande av ärenden till den rätta instansen. Som tidigare skrivits är det frivilligt för medlemsländerna att hänskjuta ett ärende även om kommissionen enligt den nya förordningen kan uppmana medlemsstaterna att begära att ett ärende skall hänskjutas. En anledning till att det sker så få hänskjutanden kan enligt grönboken²¹⁵ vara att det finns betydande tekniska skiljaktigheter mellan de nationella systemen för koncentrationskontroll. Det uppstår bland annat tolkningsproblem om den händelse som utlöser anmälan och gällande tidsfristerna för inlämnandet av anmälan. Detta leder till att medlemsstaterna inte kan komma överrens om vilka ärenden som skall hänskjutas. Förhoppningen var att det nya nätverket mellan medlemsländernas konkurrensmyndigheter skulle lösa samarbetssvårigheterna och det verkar det åtminstone ha gjort för Sveriges del om man ser till antal nya hänskjutningar. Det är dock fortfarande få ärenden som omfördelas denna väg.

Om förslaget, att kommissionen är behörig att pröva alla koncentrationer som påverkar tre eller fler medlemsstater, skulle genomföras försvinner dock en stor del av problemet eftersom artikel 22 i realiteten skulle begränsas till de fall där endast två medlemsstater berörs. Genom det skulle en del av samordningsproblemen lösas. En alternativ lösning för artikel 22, om man inte utökar prövningen till alla koncentrationer som påverkar tre

---

²¹⁵ Grönbok om översyn av rådets förordning (EEG) nr 4064/89.

eller fler medlemsländer, skulle vara att precis som vid artikel 9 införa att medlemsländerna blir tvungna att hänskjuta ärenden som påverkar flera medlemsstater och har ett gemenskapsintresse. Att detta skulle införas torde dock inte vara troligt om man ser till hur ovilliga medlemsstaterna tidigare har varit med att ge upp sin bestämmanderätt.²¹⁶

Sammantaget visar genomgången att det fortfarande verkar föreligga problem med användandet av artiklarna 9 och 22. Trots att det i den nya förordningen har skett ett borttagande av dominansbegreppet verkar det inte ha lett till det ökande av hänskjutanden som kommissionen hade önskat. En möjlig förklaring till företeelsen är den nya möjligheten att använda artikel 4 istället, för att redan innan anmälan få ärendet hänskjutet. Vad som är svårt att förklara är dock att antal hänskjutningar enligt artikel 22 har ökat något, trots den nya artikeln 4(5).

5.6 Hänskjutande enligt artikel 4(4) och 4(5)

I den nya koncentrationsförordningen har det gjorts ett försök med nya möjligheter att hänskjuta koncentrationer för att fördelningen av ärenden mellan kommissionen och de nationella konkurrensverken skall bli bättre. Genom den nya koncentrationsförordningen var det meningen att principen, om prövning vid endast en instans skulle förstärkas och kommissionen uppmuntrade också de nationella konkurrensmyndigheternas deltagande i arbetet med att fördela ärendena bättre. Efter en genomgång av praxis mellan åren 2004-2007 kan man se att antal hänskjutande enligt artiklarna 9 och 22 har ökat något, men att det fortfarande är mycket få fall som hänskjuts denna väg. Vad som dock är en tydlig framgång är hänskjutanden enligt artikel 4 i koncentrationsförordningen.

Efter förändringen i koncentrationsförordningen har det nu blivit möjligt för företagen att själva ta ett initiativ till hänskjutande, innan en formell anmälan till någon myndighet på medlemsnivå har gjorts. De företag som är involverade i koncentrationen kan därmed tidigt i processen försäkra sig om vilken myndighet som kommer att vara behörig att pröva deras fall. Detta kan leda till minskade kostnader för företagen genom att de minskar de tidsfördröjningar som är förenade med ett hänskjutande efter anmälan.

Vid en jämförelse mellan användandet av artikel 4(4) och artikel 4(5) framkommer att den senare är använd i högre grad, 101 stycken anmälningar mot 32 stycken. Överlag har artikel 4(5) varit den artikel som har haft störst genomslag i den nya förordningen. Omkring 10 % av kommissionens meddelanden härrör från artikeln under år 2006.²¹⁷ Anledningarna till att artikel 4(4) inte tillämpas i lika stor omfattning kan vara flera. En förklaring kan, i

---

²¹⁶ Se hur det gick med kommissionens förslag i grönboken inför den nya koncentrationsförordningen.

²¹⁷ <http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/statistics.pdf>, 2/5-07.

enlighet med tidigare resonemang om kostnadsbesparingar, vara att företagen sparar mer pengar på att få ett ärende hänskjutet från flera länder till kommissionen, än från kommissionen till ett medlemsland, och att det därför är intressantare att begära ett hänskjutande enligt 4(5). Det är dock förvånande att artikel 4(4) ändå används i så stor utsträckning som den gör, då den innebär att parterna själva skall tala om att koncentrationen kan påverka konkurrensen på en avgränsad yta inom en medlemsstat.²¹⁸ Erkännandet borde i realiteten göra att koncentrationen inte kommer att bli godkänd och att parterna istället måste göra åtaganden. Det har dock förelegat fall då det verkar som att parterna i koncentrationen varit medvetna om detta och därför inte velat begära ett hänskjutande även om det borde ha skett. I fallet Blackstone/NHP²¹⁹, som hänsköts från kommissionen till Storbritanniens konkurrensmyndighet enligt artikel 9, kritiserade kommissionen parterna för att inte ha använt artikel 4(4). Den skriver i sitt pressmeddelande att *"in view of the limited, and clearly local competition impact of this transaction, the Commission considers that this case could have been an appropriate candidate for a pre-notification referral request of the notifying parties"*.²²⁰

En anledning till att företagen ändå använder artikel 4(4) kan vara att företagen är medvetna om att det finns en betydande möjlighet att kommissionen kommer att begära ett hänskjutande enligt artikel 9 och att det därför förkortar processen att föregå kommissionen genom att själva begära ett hänskjutande. Detta borde vara ett avvägande för företagen från fall till fall.

Om man ser till det stora användandet av artikel 4 drar jag slutsatsen att kommissionens försök att korrigera att tröskelvärdena gör att ärendet hanteras av fel myndighet, har lyckats. Det blir även en möjlighet att justera de nationella myndigheternas oförmåga att hänskjuta ett ärende, enligt artikel 9 och 22. Artikel 4 har på detta sätt blivit den främste mekanismen för att fördela ärenden. Hänskjutanden efter anmälan enligt artiklarna 9 och 22 behöver endast användas om företagen försummat att begära att ett ärende skall hänskjutas, då tröskelvärdena redan gjort att ett ärende har allokerats fel.

Den utökade möjligheten att hänskjuta ärenden verkar delvis ha löst problemet med att för få företag faller under gemenskapsdimensionen. Detta genom att företagen själva kan hänskjuta enligt artikel 4(5). Frågan kvarstår dock om det är det effektivaste ur samhällsekonomisk synpunkt att lägga fördelningsmekanismen i den senare fasen, istället för att försöka rätta till problemet i artikel 1 i koncentrationsförordningen. Det kvarstår dock fortfarande ett problem med koncentrationer som endast påverkar två länder. Företagen får enbart ansöka om ett hänskjutande enligt artikel 4(5) om

---

²¹⁸ Liknande resonemang har förts av C.J Cook, C.S Kerse EC merger control, s 329 och T Karajewska, The new EU merger regime: Referrals and other observations one year on och W Berg, The new merger regulation: A first assessment of its practical impact, s 694.

²¹⁹ COMP/M.3669.

²²⁰ Kommissionens pressmeddelanden den 2 februari 2005, IP/05/128.

koncentrationen påverkar tre eller fler medlemsstater. Om man ser till praxis verkar det dock krävas att koncentrationen påverkar fem eller fler medlemsländer för att ett hänskjutande skall gå igenom. Detta innebär att vid en koncentration som påverkar två länder, har inte företagen någon möjlighet att begära ett hänskjutande, utan prövning måste ske i de båda länderna om inte medlemsstaterna begär ett hänskjutande enligt artikel 22. Då denna artikel endast har använts 16 gånger under 17 år är det inte så stor sannolikhet att så skall ske. Dessutom brukar det krävas att det är ett antal länder som påverkas och inte endast två. Detta medför att det i praktiken inte finns någon möjlighet för företagen att undkomma prövning i två länder. I realiteten kanske detta inte är ett särskilt stort problem då ansökan om ett hänskjutande troligtvis inneburit en större ansträngning för företagen än om de gjort två anmälningar till nationella konkurrensmyndigheter.

6 Avslutande kommentarer

Vid förvärv eller förändringar i kontrollen av ett företag är de berörda företagen, som tidigare beskrivits, tvungna att anmäla detta till rätt myndighet. Då koncentrationskontrollen inom EU är uppbyggd genom en struktur av dubbla jurisdiktioner, innebär detta för svenska företag att de måste beräkna sin och de andra berörda företagens omsättning för att avgöra var koncentrationen skall anmälas. Beroende på omsättningens storlek, kan koncentrationen antingen komma att prövas enligt KL eller enligt koncentrationsförordningen. Syftet med systemet är att koncentrationer, som har gränsöverskridande påverkan, skall kontrolleras av kommissionen och koncentrationer, som endast påverkar en nationell marknad, skall kontrolleras av den berörda medlemsstaten, samt att de koncentrationer som är för små för att kunna påverka konkurrensen, skall stå utanför prövningen. De företag som hamnar fel har dock en möjlighet att fördelas rätt genom systemet med hänskjutande. Syftet låter bra, men frågan är dock om systemet med dubbla jurisdiktioner fungerar som det är tänkt?

Systemet innebär att det är förbjudet för medlemsstaterna att pröva en koncentration som har gemenskapsdimension. Detta har, som tidigare beskrivits, bland annat dragits till sin spets i fallet E.ON/Endesa där kommissionen har dragit Spanien inför EG-domstolen för att landet inte har följt principen. ”one-stop-shop” principen har särskilt markerats i den nya koncentrationsförordningen och genom denna att koncentrationer som berör flera olika medlemsstater inte skall underkastas prövning under flera olika nationella system, utan att prövning istället skall ske av kommissionen. Det innebär vanligtvis administrativa fördelar om det endast är en konkurrensmyndighet som handlägger ärendet. Man undviker därigenom dubbelt arbete och de risker som uppstår för en osammanhängande handläggning gällande utredningen, bedömningen och eventuella korrigerande åtgärder. Det kan även uppstå fördelar för företagen som skall göra samgåendet, genom att kostnaderna och den administrativa bördan minskar om de slipper anmäla förvärvet till flera olika myndigheter. Systemet har blivit mer flexibelt genom möjligheten till att hänskjuta ärenden om de har fördelats fel. Som visats i kapitel 4 finns det dock tillfällen då det inte är en fördel att hänskjuta koncentrationen. Företagen måste därför väga för- och nackdelar mot varandra innan de självmant skickar in en begäran om hänskjutande.

Genom den nya koncentrationsförordningen 139/2004, har subsidiaritetsprincipen tillkommit. Denna innebär att besluten angående koncentrationernas påverkan skall tas så nära källan som möjligt. Om en koncentration endast påverkar konkurrensen i ett medlemsland bör den prövas av det landets konkurrensmyndighet och inte av kommissionen, även om den har gemenskapsdimension.

Koncentrationskontrollen är, som tidigare skrivits, en relativt ny företeelse både på den svenska och på den europeiska marknaden. Det är främst under

de sista 10 åren som europeiska länder har skaffat sig en egen koncentrationskontroll. Idealistiskt skulle ett system för koncentrationskontroll utformas så att koncentrationer som leder till stor marknadsmakt och sämre villkor för konsumenterna stoppas, medan de koncentrationer som leder till bättre effektivitet och bättre villkor för konsumenterna godkänns. Det är konkurrensmyndigheternas roll att väga de positiva effekterna av en koncentration mot de negativa. Detta verkar dock svårt att uppnå om man ser till hur koncentrationskontrollen fungerar i Sverige och Europa idag. Detta är dock till viss del förståeligt då det även i efterhand, är mycket svårt att bedöma effekterna av en koncentration.²²¹

Genomgången och ändringarna av koncentrationsförordningen har haft en stor inverkan på kommissionens arbete och på de enskilda medlemsstaternas konkurrensmyndigheter. Efter reformen har EU:s konkurrensmyndigheter bildat ett nätverk, som skall göra att ärendet alltid styrs till den myndighet som har bäst förutsättningar för att behandla det. Det är dock en stor fördel att företagen nu själva kan ta initiativet till ett hänskjutande. Det finns för företagets del ett antal problem med dagens utformning av koncentrationskontrollen. Dessa är till stor del de samma som fanns i den gamla förordningen och innefattar framförallt den stora rättsosäkerhet som föreligger enligt koncentrationsförordningen.

För att förbättra fördelningen av ärenden mellan kommissionen och de enskilda medlemsstaterna hade kommissionen två möjliga vägar att gå inför den nya förordningen. Antingen kunde tröskelvärden utvecklas för att bättre träffa de koncentrationer som påverkar flera medlemsstater, eller så kunde den utveckla möjligheten att hänskjuta ärenden. I förordningen valdes det senare vilket innebär ett extra steg för de koncentrationer som inte har allokerats rätt från början och genom detta extra kostnader. Istället för att direkt prövas av rätt instans måste företagen först begära att ärendet skall hänskjutas till den rätta instansen. De företag som kommer i kläm är medelstora företag som är för små för att träffas av koncentrationsbegreppet, men tillräckligt stora för att träffas av de enskilda ländernas kontroll. Artikel 4(5) och möjligheten att själv begära ett hänskjutande, har dock varit en framgång för företagen och över 90 fall har hänskjutits i enlighet med artikeln de senaste tre åren. Om omsättningsgränserna var mer effektivt utprovade skulle dock behovet av att korrigera var ärendena skall prövas genom hänskjutande minska och i och med detta den rättsosäkerhet som föreligger för företag som begär hänskjutanden. Som systemet nu är utformat litas det på att de nationella konkurrensmyndigheterna och de berörda parterna begär att ärenden hänskjuts för att prövningen skall ske hos rätt instans. Som har framkommit i uppsatsen verkar dock inte de nationella konkurrensmyndigheterna göra detta helt tillfredställande, dock finns förhoppningar om att detta skall förbättras genom det nya nätverket.

Det är dock fortfarande så att hänskjutande är ett undantag från den generella regeln att behörigheten avgörs av tröskelvärdena. Detta är viktigt

---

²²¹ Konkurrensverkets rapportserie: 2006:3, s 21.

att inte glömma bort, då en av de grundläggande principerna inom koncentrationskontrollen är att det skall föreligga rättslig förutsebarhet. Företagen skall veta vad de kan komma att vänta sig och var deras ärende skall bli prövat. Detta är också en av anledningarna till att systemet med tröskelvärden finns. Även om det hörs kritiska röster angående systemet är det relativt lätt för de berörda företagen att kontrollera om de kommer att träffas av koncentrationskontrollen och i vilket land det kommer att ske en prövning.

Trots principen om rättslig förutsebarhet är dock bedömningen om ett ärende skall hänskjutas fortfarande utsatt för ett avsevärt utrymme av skönsmässig bedömning från kommissionen och framförallt från medlemsstaterna, vilket kommissionen själv erkänner i sitt tillkännagivande om hänskjutningar.²²² Företagen har ingen rätt att få sitt ärende hänskjutet och medlemsstaterna har, som tidigare skrivits, en vetorätt angående om de vill släppa ifrån sig ett ärende eller om det vill ta emot ett. Denna bedömning behöver de inte motivera, vilket lämnar företagen i ovisshet om varför deras begäran inte gick igenom. Det blir även svårt för framtida företag att försöka beräkna om deras begäran om hänskjutande kommer att godkännas eller inte. Då ärendeprocessen runt begäran om hänskjutande är kostsam är det viktigt för företagen att vara säkra på att hänskjutandet accepteras, om de skall göra en begäran om hänskjutning enligt 4(5). Det är mycket dyrt och tidskrävande att ha skrivit en ansökan och sedan få ett avslag. Risken kan minska genom förhandskontakt med den nationella myndigheten och kommissionen.

Enligt min åsikt hade det varit effektivare att göra avgränsningen i första ledet, genom att utöka gemenskapsdimensionen till att innefatta alla koncentrationer som påverkar tre eller fler medlemsstater. Hänsyn måste dock tas till den oro som många företag visade angående detta förslag när det togs upp i grönboken. Det största problemet är att medlemsländernas tröskelvärden är olika stora. Detta kan leda till osäkerhet kring om kravet på anmälningsplikt i tre medlemsstater är uppfyllt, vilket medför extra arbete för företagen då de måste undersöka detta innan anmälan till kommissionen kan ske. För att motverka detta framfördes förslaget att det skall vara frivilligt för företagen om de vill anmäla till kommissionen, eller till alla behöriga medlemsländer.²²³ Detta ser jag som ett attraktivt alternativ då en ändring innebär fördelar både för företagen och för rättssystemet. Genom att företagen själva bestämmer var prövningen skall ske i dessa ärenden, ökar rättssäkerhet genom att behovet av hänskjutande minskar och därigenom även möjligheten för medlemsstaterna att använda sin vetorätt. Genom att behålla artikel 9 kan det säkerställas, att ärenden som trots allt har en lokal påverkan, prövas av den instansen. Detta borde även lösa problemet med artikel 22 då denna, i enlighet med tidigare resonemang i kapitel 5, endast borde bli tillämplig på koncentrationer som påverkar två medlemsstater och därigenom försvinner en del av de samarbetssvårigheter som idag föreligger mellan de nationella konkurrensmyndigheterna och som leder till att artikeln

---

²²² Kommissionens tillkännagivande om hänskjutande av företagskoncentrationer, punkt 7.

²²³ Se svar från advokatbyråerna Roschier, Mannheimer Swartling, Simmons & Simmons. Finns på <http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/review/comments.html>.

inte används i någon större utsträckning. Vidare leder prövningen hos endast en instans till en minskning av företagens administrativa börda och att risken för divergerande bedömningar mellan medlemsstaterna försvinner.

Trots att den nya koncentrationsförordningen valde att försöka ändra fördelningen genom hänskjutanden finns det dock en möjlighet att tröskelvärdena kommer att ändras i framtiden då de nuvarande värdena skall ses över senast den 1 juli 2009.²²⁴ Kommissionen skall då rapportera till rådet om hur tröskelvärdena och hänskjutandet har fungerat. Rapporten från kommissionen skall bygga på statistiska uppgifter som kontinuerligt skall hämtas in från medlemsstaterna.²²⁵ Kanske har då medlemsstaternas lagstiftningar harmoniserats till den grad att det kan ske ett utökande av kommissionens kompetens till att omfatta alla koncentrationer som påverkar tre eller fler medlemsstater.

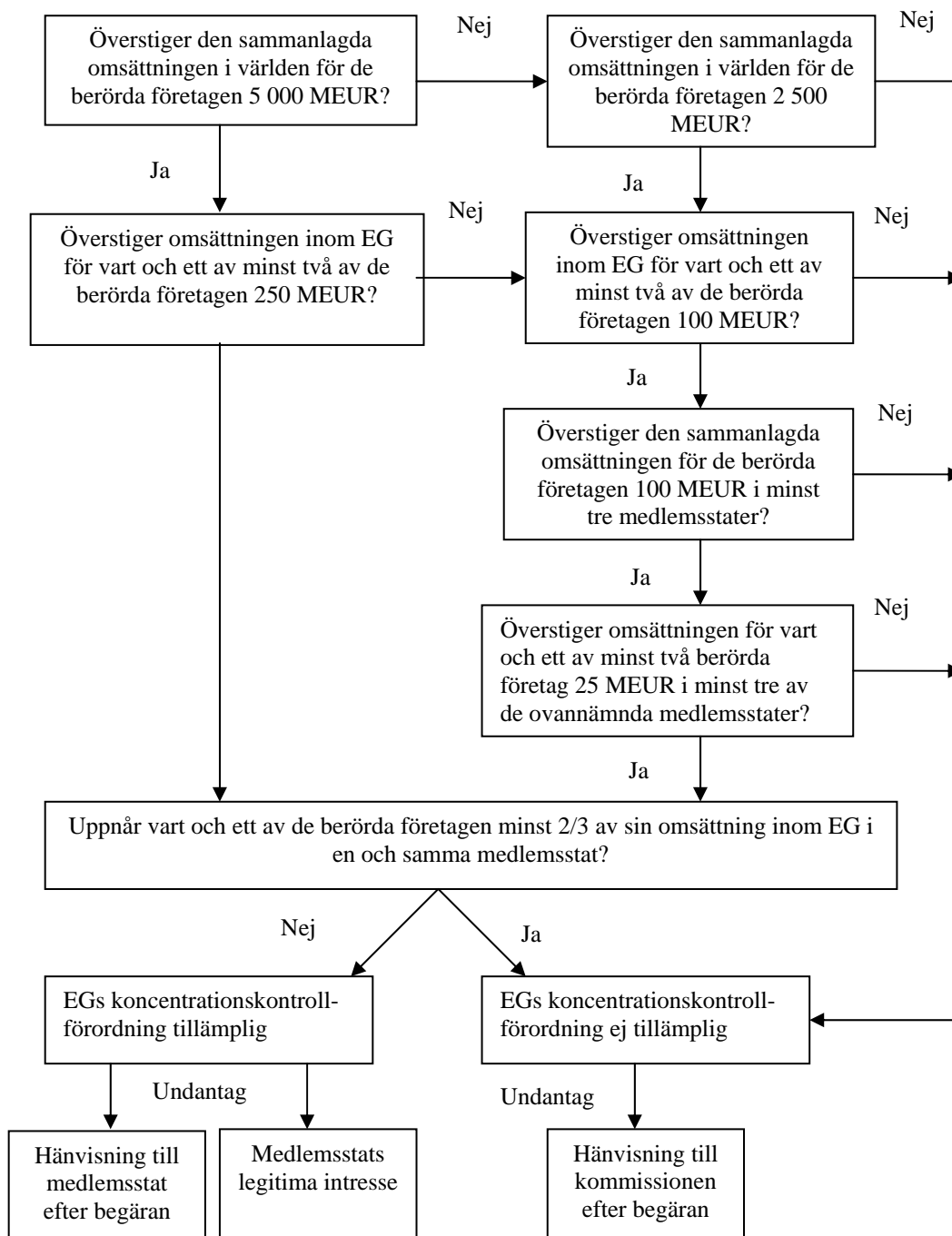
---

²²⁴ Rådets förordning 139/2004, artikel 1(4).

²²⁵ Rådets förordning 139/2004, artikel 1(4) och (5) samt 4(6).

Bilaga A

Flödesschema över tröskelvärdena vid gemenskapsdimension

Figur 2²²⁶

²²⁶ Bild från C Wetter, m.fl., Konkurrensrätt en handbok, s 662. Dock har en ändring gjorts avseende placering av ja och nej efter frågan "Uppnår vart och ett av de berörda företagen minst 2/3 av sin omsättning inom EG i en och samma stat?" då jag uppfattar författarens förlaga som felaktig.

Bilaga B

Sammanställning av hänskjutningar enligt artiklarna 22, 9 och 4 i rådets förordning 139/2004 mellan åren 1990-2007

II.) REFERRALS

	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	00	01	02	03	04	05	06	Mar 07	Total
Art 4(4) request (Form RS)															2	14	13	3	32
Art 4(4) referral to Member State															2	11	13	1	27
Art 4(4) refusal of referral															0	0	0	0	0
Art 4(5) request (Form RS)															20	28	38	15	101
Art 4(5) referral accepted															16	24	39	14	93
Art 4(5) refusal of referral															2	0	0	0	2
Art 22 request	0	0	0	1	0	1	1	1	0	0	0	0	2	1	1	4	4	0	16
Art 22(3) referral (Art 22. 4 taken in conjunction with article 6 or 8 under Reg. 4064/89)	0	0	0	1	0	1	1	1	0	0	0	0	2	1	1	3	3	0	14
Art 22(3) refusal of referral																1	1	0	2
Art 9 request	0	1	1	1	1	0	3	7	4	9	4	9	8	10	4	7	6	2	77
Art 9.3 partial referral to Member State	0	0	1	0	1	0	0	6	3	2	3	6	7	1	1	3	1	1	36
Art 9.3 full referral	0	0	0	1	0	0	3	1	1	3	2	1	4	8	2	3	1	0	30
Art 9.3 refusal of referral	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	3

Figur 3²²⁷

²²⁷ Kommissionens sammanställning av antal hänskjutningar, <http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/statistics.pdf>, 15/5-07.

Käll- och litteraturförteckning

Offentligt svenskt tryck

Prop. 1992/93:56 Ny konkurrenslagstiftning

Prop. 1996/97:82 Ändrade regler för anmälan av företagskoncentration enligt konkurrenslagen

Prop. 1998/99:144 Regler om företagskoncentration

SOU 2006:99 En ny konkurrenslag

Dir. 2004:128 Tilläggsdirektiv till Utredning om en översyn av konkurrenslagen

KKVFS 2006:2, Upphävande av vissa av Konkurrensverkets allmänna råd om företagskoncentrationer, Konkurrensverkets rättsfallssamling.

KKVFS 2006:3, Om anmälan enligt 37 § Konkurrenslagen, Konkurrensverkets rättsfallssamling.

Konkurrensverkets rapportserie: 2006:3, Tröskelvärden för koncentrationsprövningar – Bättre omsättningsgränser för anmälan av företagskoncentrationer.

Offentligt tryck från EU

Kommissionens grönbok om översyn av rådets förordning (EEG) nr 4064/89

Kommissionens tillkännagivande om begreppet koncentration enligt rådets förordning nr 4064/89 om kontroll av företagskoncentrationer

Kommissionens tillkännagivande om begreppet självständigt fungerande gemensamma företag enligt rådets förordning (EEG) nr 4064/89 om kontroll av företagskoncentrationer

Kommissionens tillkännagivande om begreppet berörda företag enligt rådets förordning (EEG) nr 4064/89 om kontroll av företagskoncentrationer

Kommissionens tillkännagivande om begreppet omsättning enligt rådets förordning (EEG) nr 4064/89 om kontroll av företagskoncentrationer

Kommissionens tillkännagivande om hänskjutande av företagskoncentrationer (2005/C/56/02)

Kommissionens pressmeddelande den 11 april 2002 (IP/02/5529)
24 juli 2002 (IP/02/1140)
2 februari 2005 (IP/05/128)
15 november 2005 (IP/05/1425)
25 augusti 2006 (MEMO/06/312)
26 september 2006 (IP/06/1265)
29 november 2006 (IP/06/1649)
28 mars 2007 (IP/07/427)

Litteratur

Bernitz, Ulf, *Svensk och europeisk marknadsrätt 1, Konkurrensrätten och marknadsekonomin rättsliga*, Norstedts Juridik, Stockholm, 2005.

Bernitz, Ulf, *Företagsförvärv inom EU- rättsliga problem för stora företag med lite hemmamarknad*, Svenska institutet för europapolitiska studier, Stockholm, 2003.

Cook, C.J., Kerse, C.S., *EC merger control*, 4 uppl., Sweet & Maxwell, London, 2005.

Gorton, Lars under medverkan av Hendriksson Lars, *Rättsliga ramar för internationella affärer*, 2 uppl., Norstedts Juridik, Stockholm, 2005.

Gustafsson, Leif, Westin, Jacob, Wrangel Clara, Bökwall, Carl, *Svensk konkurrensrätt*, 2 uppl., Norstedts Juridik, Stockholm, 2004.

Hettne, Jörgen, *Subsidiaritetsprincipen – en politisk granskning eller juridisk kontroll*, Svenska institutet för europapolitiska studier, Stockholm, 2003.

Korah, Valentine, *An introductory guide to EC Competition Law and Practice*, 8 uppl., Hart publishing, 2004.

Van Bael, Ivo, Bellis Jean-Francois, *Competition law of the European community*, 4 uppl., Kluwer law international, 2005.

Westin, Jacob, *Europeisk konkurrensrätt*, Studentlitteratur, 2007.

Wetter, Carl, Karlsson, Johan, Rislund, Olle, Östman, Marie, *Konkurrensrätt en handbok*, 3 uppl., Advokatfirman Vinge KB, Stockholm, 2004.

Whish, Richard, *Competition law*, 5 uppl., Oxford University Press, 2003.

Artiklar

Akbar, Yusaf., Suder Gabriele, The new EU Merger Regulation: Implications for EU-U.S. Merger Strategies, *Thunderbird International Business Review*, nr 5, 2006.

Berg Werner, The new EC merger regulation: A first assessment of its practical impact, *Northwestern Journal of international law & business*, nr 24 s 683, 2004.

Davison, Leigh M, The New EC Merger Control Regulation: Guaranteeing the Effectiveness of the Architecture of separate Jurisdictional zones?, *Intereconomics*, volym 40 år 2005, s 152.

Göranson, Lennart, Kontroll av koncentrationer ersätter förvärvskontroll, *Konkurrens*, nr 4 1998.

Larsson, Helena, Europeisk förvärvskontroll- kommissionens grönbok om översyn av koncentrationsförordningen - sammanfattning av inkomna yttranden och reflektioner, *Europarättslig tidskrift* 2002:3 s 514-526.

Polley, Romina, Schulz, Robert, Merger control: When to refer to Brussels, *International Financial law review*, mars 2005.

Scott, Andrew, Last rites for the two-third rule in EC Merger Control, *Journal of Business law*, s 619-630, 2006.

Spain faces showdown over Endesa, *Times*, den 26 augusti 2006.

Spain ignores EU ruling on takeovers, *Wall Street Journal*, den 5 oktober 2006.

Internet

Konkurrensverket

http://www.konkurrensverket.se/upload/Filer/Trycksaker/blanketter/anm_koncentrationer_allman_info.pdf, 19/2-07.

http://www.konkurrensverket.se/t/Page_292.aspx, 19/2-07.

http://www.kkv.se/t/Page_372.aspx, 31/3-07.

http://www.kkv.se/t/NewsPage_1651.aspx, 19/2-07

http://www.kkv.se/t/NewsPage_1651.aspx, intervju med Karin Lunning på Konkurrensverkets rättssekretariat, 15/4-07.

Sammanfattning av Europeiska unionens lagstiftning - Scanplus
<http://europa.eu/scadplus/leg/sv/lvb/126046.htm>, 19/2-07.

<http://europa.eu/scadplus/leg/sv/lvb/126096.htm>, 29/3-07.

Kommissionens hemsida

<http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/statistics.pdf>, 15/4-07.

<http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/review/comments.html> 15/5-07.

http://ec.europa.eu/external_relations/eea/index.htm, 15/5-07.

http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/review/comments/ref102_sv_ensknaeringsliv.pdf, 18/5-07.

<http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/review/comments.html>,
18/5-07.

http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/review/comments/ref024_regeringskansliet.pdf, 18/5-07.

Övrigt

ECA procedures guide "The Exchange of Information between Members on Multijurisdictional Mergers". Finns på,
<http://www.ks.dk/english/international/eca/proceduresguide/>, 17/5-07.

<http://www.forex.se/>, 12/5-07.

Hukkinen Niko, Johansson Lars, Wik Christian, To refer or not to refer?,
[http://www.roschier.com/Roschier/rhawwwnew.nsf/sivut/Pub23320072/\\$FILE/ABA_article_EU&Comp.pdf](http://www.roschier.com/Roschier/rhawwwnew.nsf/sivut/Pub23320072/$FILE/ABA_article_EU&Comp.pdf), 15/5-07.

Krajewska, Teresa, The new EU merger regime: referrals and other observations one year on, konferensrapport från UK office of fair trading, 2005. Finns på, <http://www.oft.gov.uk/>, 16/5-07.

Principles on the applications, av National Competition Authorities within the ECA network, of articles 4(5) and 22 of the EC Merger Regulation. Finns på,
http://www.kkv.se/upload/Filer/ENG/About/eca_principles_merger.pdf,
17/5-07.

Rättsfallsförteckning

Förstainstansrätten

T-119/02, Royal Philips Electronics mot kommissionen

T-22/97 Kesko Oy mot kommissionen

T-40/73 Suiker Unie UA m.fl. mot kommissionen

Förenade målen T-219/02, T-337/02 Lutz Herrera mot kommissionen

Förenade målen T-346/02, T-347/02 Cableuropa SA m.fl. mot kommissionen

Kommissionens beslut

Aggregate industries/Foster Yeoman COMP/M.4298 (2006)

Alfa Acci/Croniment/Remondis/Tsr Group Fall COMP/M.4495 (2006)

Areva/Urenco/ETC COMP/M.3099 (2004)

Arjomari/Wiggins Teape IV/M.025 (1999)

Arla Foods/Express Diaries COMP/M.3130 (2003)

Bertelmann/Springer/JV COMP/M.3178 (2004)

Blackstone/NHP COMP/M.3369 (2004)

Blokker/Toys 'R' Us IV/M.890 (1997)

BP/E.ON COMP/M.2533 (2002)

BSCH/Champlimaud IV/M.1724 (1999)

Cemex/RMC COMP/M.3572 (2004)

Compagnie Nationale de Navigation-SOGELF IV/M.1021 (1997)

Connex/DNVBVG COMP/M.2730 (2002)

Crédit Lyonnais/BFB IV/M.269 (1992)

E.ON/Endesa COMP/M.4110 (2006)

Exxon/Mobil IV/M.1383 (1999)

Fimag/Züblin COMP/M.3864 (2005)

GE/AGFA COMP/M.3136 (2003)

GEES/Unison COMP/M.2738 (2002)

Gehe/Lloyds Chemists IV/M.716 (1996)

Iesy Repository/ISH COMP/M.3674 (2004)

Kesko/Tuko IV/M.784 (1996)

Leroy Merlin/Brico COMP/M.2898 (2002)
McCormick/CPC/Rabobank/Ostmann IV/M.330 (1993)
Mannesmann/Hoesch IV/M.222 (1992)
MSG Media Service IV/M.469 (1994)
Omya AG/J.M Hubert PCC Sweden AB COMP/M.3796 (2005)
Orica Pty/Dyno Sweden AB COMP/M.4151 (2006)
P&O Princess/Carnival COMP/M.2706 (2002)
Preussag/Hapag-Lloyd IV/M.1001 (1997)
Preussag/TUI IV/M.1019 (1997)
Promatech/Sulzer COMP/M.2698 (2002)
Redland/Lafrage IV/M.1030 (1997)
RTL/Veronica/Endemol IV/M.553 (1996)
SEB/Moulinex COMP/M.2621 (2002)
Shell/DEA COMP/M.2389 (2003)
Société générale de Belgique/Générale de Banque IV/M.343 (1993)
Sogecable/Canal Satellite Digital/Vias Digital COMP/M.2845 (2002)
Steetly/Tarmac Plc IV/M.180 (1992)
Strabag/Dywidag COMP/M.3754 (2005)
Tesco/Carrefour COMP/M.3905 (2005)
Thomson/Deutsche Aerospace IV/M.527 (1994)
Total/Petrofina II IV/M.1464 (1999)
Vendex/KBB IV/M.1060 (1998)

Konkurrensverkets beslut

Folksam ömsesidig livförsäkring m.fl. dnr 675/2000